

На основу члана 50. став 1. Закона о контроли државне помоћи („Службени гласник РС”, број 73/19) и члана 43. став 3. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 - исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 - УС, 44/14 и 30/18 - др. закон), на предлог Министарства финансија,

Влада доноси

ЗАКЉУЧАК

1. Усваја се Извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији у 2020. години, који је Савет Комисије за контролу државне помоћи донео на 112. седници од 3. фебруара 2022. године, који је саставни део овог закључка.

2. Овај закључак, ради реализације, доставити Министарству финансија и Комисији за контролу државне помоћи.

05 Број: 401-827/2023

У Београду, 2. фебруара 2023. године

В Л А Д А

Тачност преписа оверава
ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Новак Недић

ПРЕДСЕДНИК

Ана Брнабић, с.р.

Република Србија
**КОМИСИЈА ЗА КОНТРОЛУ
ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ**
Број: 021-01-000002/2021-01
Датум: 3. фебруар 2022. године
Сремска 3-5, Београд

**ИЗВЕШТАЈ О ДОДЕЉЕНОЈ ДРЖАВНОЈ ПОМОЋИ У РЕПУБЛИЦИ
СРБИЈИ 2020. ГОДИНЕ**

Београд, фебруар 2022. године

Резиме Извештаја за 2020. годину

Годишњи извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији 2020. године сачињен је на основу Закона о контроли државне помоћи („Службени гласник РС“, број 73/19) и у складу са Правилником о облику и садржини годишњег извештаја о додељеној државној помоћи („Службени гласник РС“, бр. 41/21 и 60/21).

Годишњи извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији 2020. године представља аналитички преглед додељене државне помоћи у тој години, а ради свеобухватности прегледа и праћења кретања, приказани су и упоредни подаци за 2018. и 2019. годину.

Извештај се заснива на подацима који су прикупљени од давалаца државне помоћи (министарстава, органа управе у саставу министарстава, посебних организација, Националне службе за запошљавање, Фонда за развој Републике Србије, Владе Аутономне Покрајине Војводине и јединица локалне самоуправе). Од укупног броја јединица локалне самоуправе (174), 100 јединица је доставило извештаје од којих је 81 (10 градских секретаријата града Београда и града Новог Сада и 71 локалних самоуправа) имало доделу државне помоћи и у складу са тим и податке о додељеној државној помоћи који су збирно приказани у Извештају за 2020. годину. Преосталих 74 јединица локалне самоуправе нису доставили своје податке за израду Извештаја.

Годишњи извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији 2020. године садржи податке о државној помоћи одређеним секторима и то сектору пољопривреде и рибарства (у даљем тексту: сектор пољопривреде) и помоћи сектору индустрије и услуга. Државна помоћ сектору пољопривреде није посебно анализирана, већ је наведена у укупном износу, док је помоћ сектору индустрије и услуга приказана по категоријама (хоризонтална, секторска и регионална државна помоћ). Сходно томе, учешће државне помоћи у бруто домаћем производу (у даљем тексту: БДП) 2020. године је 4,96%, док је учешће државне помоћи у БДП у 2019. години износило 2,0%, а у 2018. години 1,9%. У апсолутном износу, државна помоћ је додељена у укупном износу од 272.683 милиона динара (2.319 милиона евра¹), док је у 2019. години државна помоћ додељена у укупном износу од 110.724 милиона динара (939,6 милиона евра), а у 2018. години у износу од 96.717 милиона динара (818,0 милиона евра).

Сектору пољопривреде 2020. године додељена је државна помоћ у апсолутном износу од 41.891 милиона динара (356,3 милиона евра), што у односу на 2019. и 2018. годину представља увећање за 23%, односно за 52%. Учешће ове помоћи у укупно додељеној државној помоћи 2020. године износило је 15,4%, док је 2019. и 2018. године износило 30,7%, односно 28,4%.

¹ Народна банка Србије, просечан званични средњи курс динара према евра за 2020. годину износи ЕУР 1= РСД 117,5777

Државна помоћ је додељена сектору индустрије и услуга 2020. године у апсолутном износу од 82.505 милиона динара (702,0 милиона евра). Учешће ове помоћи у укупно додељеној државној помоћи 2020. године је износило 30,2%, 2019. године 69,3%, а 2018. године 71,6%. Иако ова помоћ у односу на апсолутни износ бележи раст у процентуалном износу је њено учешће у укупно додељеној државној помоћи смањено због тога што се у извештајном периоду за 2020. годину први пут појављују COVID-19 мере државне помоћи које имају већи део учешћа у укупном износу државне помоћи за 2020. годину.

Као посебна категорија државне помоћи у 2020. години препозната је и анализирана помоћ коју су даваоци доделили ради отклањања и умањења последица изазваних пандемијом заразне болести COVID-19. Дакле, по први пут се обрађује оваква врста државне помоћи, чије су мере започете у току 2020. године, због чега није могуће у овом извештају обрадити и урадити упоредну анализу у односу на претходне године. Тако је у 2020. години ова помоћ додељена у апсолутном износу од 148.287 милиона динара (1.261 милиона евра). Учешће ове помоћи у укупно додељеној државној помоћи је износило 54,4%.

САДРЖАЈ

САДРЖАЈ	4
1. УВОД	6
1.1. Дефинисање основних појмова	8
1.2. Критеријуми државне помоћи	8
1.3. Услови под којима одређене мере не представљају државну помоћ	10
1.4. Усклађена државна помоћ (члан 5. став 1. Закона)	11
1.5. Државна помоћ која може бити усклађена (члан 5. став 2. Закона)	11
1.6. Шема државне помоћи и индивидуална државна помоћ	11
1.7. Методологија за израду извештаја о додељеној државној помоћи	12
1.7.1. Прикупљање података о додељеној државној помоћи	12
1.7.2. Методологија приказа државне помоћи	12
1.7.3. Инструменти доделе државне помоћи (члан 3. став 4. Закона)	13
1.8. Структура Извештаја за 2020. годину	14
1.9. Методолошки приступ обраде података	14
1.9.1. Подаци прикупљени од јединица локалне самоуправе и покрајинских органа и управа	15
1.9.2. Подаци прикупљени од републичких органа и органа државне управе	16
1.9.2.1. Кабинет министра за иновације и технолошки развој	16
1.9.2.2. Министарство културе и информисања	16
1.9.2.3. Филмски центар Србије	18
1.9.2.4. Министарство привреде	19
1.9.2.5. Фонд за развој Републике Србије	21
1.9.2.6. Министарство трговине, туризма и телекомуникација	23
1.9.2.7. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања	24
1.9.2.8. Национална служба за запошљавање	25
1.9.2.9. Министарство заштите животне средине	25
1.9.2.10. Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	25
1.9.2.11. Министарство рударства и енергетике	26
1.9.2.12. Фонд за иновациону делатност	27
1.9.2.13. Министарство државне управе и локалне самоуправе	27
1.9.2.14. Министарство финансија	27
1.9.2.15. Управа царине	28
1.9.2.16. Пореска управа	28
1.9.2.18. Републичка дирекција за имовину	28
1.9.2.19. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	29
2. ДОДЕЉЕНА ДРЖАВНА ПОМОЋ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У 2020. ГОДИНИ	30
2.1. Државна помоћ у Републици Србији у односу на основне макроекономске показатеље	30
2.2. Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији 2018, 2019. и 2020. године по категоријама	32

3. ИНДУСТРИЈА И УСЛУГЕ.....	36
3.1. Категорије државне помоћи.....	36
3.2. Хоризонтална државна помоћ.....	39
3.3. Секторска државна помоћ.....	43
3.4. Регионална државна помоћ.....	44
3.5. Државна помоћ у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса.....	45
3.6. COVID-19 мере државне помоћи.....	45
4. ИНСТРУМЕНТИ ДОДЕЛЕ ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ.....	46
4.1. Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији 2020. године према инструментима доделе.....	48
4.1.1. Субвенције.....	49
4.1.2. Порески подстицаји.....	49
4.1.3. Повољни кредити.....	49
4.1.4. Остало.....	50
5. ПОМОЋ МАЛЕ ВРЕДНОСТИ (<i>de minimis</i> помоћ).....	51
6. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА.....	53

1. УВОД

Контрола државне помоћи у Републици Србији успостављена је доношењем Закона о контроли државне помоћи („Службени гласник РС“, број 51/09), Уредбе о правилима за доделу државне помоћи („Службени гласник РС“, бр. 13/10, 100/11, 91/12, 37/13, 97/13, 119/14, 23/21 - др. уредбе, 62/21 – др. уредбе и 99/21 – др. уредбе, у даљем тексту: Уредба) и Уредбе о начину и поступку пријављивања државне помоћи („Службени гласник РС“, број 13/10).

Закон о контроли државне помоћи („Службени гласник РС“, број 73/19 – у даљем тексту: Закон), ступио је на снагу 19. октобра 2019. године, а његова пуна примена је почела 1. јануара 2020. године. Тим законом је предвиђено формирање Комисије за контролу државне помоћи (у даљем тексту: Комисија), као самосталне и независне организације која врши јавна овлашћења у складу са овим законом и има статус правног лица.

По ступању на снагу новог Закона о контроли државне помоћи, Народна скупштина је дана 23. децембра 2019. године донела одлуку о избору председника Комисије и одлуку о избору чланова Савета Комисије. Статутом Комисије за контролу државне помоћи („Службени гласник РС“, бр. 3/20 и 41/20), Правилником о раду у Комисији за контролу државне помоћи и Пословником о раду Савета Комисије за контролу државне помоћи уређени су начин рада и друга питања од значаја за рад Комисије и Савета.

Комисија је у складу са Законским овлашћењем прописаним чланом 10. став 1. тачка 7. Закона, у току 2020. године предложила доношење низа подзаконских аката који су уско повезани са решавањем тешкоћа у привреди насталих увођењем ванредне ситуације узроковане епидемијом заразне болести COVID-19. Тако је Комисија предложила доношење и усвајање следећих подзаконских аката:

- 1) Уредбе о условима и критеријумима усклађености државне помоћи ради отклањања штетних последица проузрокованих епидемијом заразне болести COVID-19 („Службени гласник РС“, бр. 54/20 и 126/20);
- 2) Уредбе о условима и критеријумима усклађености државне помоћи ради отклањања озбиљног поремећаја у привреди проузрокованог епидемијом заразне болести COVID-19 („Службени гласник РС“, бр. 54/20 и 126/20);
- 3) Уредбе о условима и критеријумима усклађености државне помоћи кроз докапитализацију учесника на тржишту ради отклањања поремећаја у привреди проузрокованих епидемијом заразне болести COVID-19 („Службени гласник РС“, број 126/20).

Током 2020. године, одржано је укупно 43 седнице Савета Комисије, на којима је донето 53 акта којима је оцењена усклађеност државне помоћи са правилима за доделу државне помоћи, од чега су 39 решења којим се утврђује постојање државне помоћи и оцењује усклађеност, десет мишљења о усклађености прописа и четири обавештења о

обавези усклађивања са Законом о контроли државне помоћи. Поред одлука Савета Комисије на седницама, овлашћена службена лица Комисије у поступцима донела су десет закључака којима се налаже допуна документације као и 7 захтева за допуну документације. У току 2020. године, путем електронске поште пристигло је и 73 упита на која су лица запослена у Стручној служби одговорила. Поред наведеног, одговорено је и на 5 захтева за приступ информацијама од јавног значаја, донето је 1 обавештење о поднетој иницијативи, а такође одговорено је и на 22 захтева мишљењима или додатним појашњењима пристиглих на адресу Комисије. Битно је напоменути да је благовремено одлучено по свим потпуним пријавама државне помоћи поднетим у 2020. години.

У односу на претходне извештајне периоде, приметан је тренд јачања свести код давалаца државне помоћи о потреби благовремене и уредне пријаве државне помоћи. Без обзира на овакав тренд, неопходно је и даље јачање свести давалаца државне помоћи о обавези правовременог подношења пријаве државне помоћи, а све у циљу да би се број поступака накнадне контроле свео на минимум.

Комисија усваја годишњи извештај о додељеној државној помоћи у претходној години најкасније до трећег квартала текуће године. У складу са чланом 50. став 1. Закона, извештај се сачињава на основу података прикупљених од давалаца државне помоћи и доставља Влади на усвајање.

Споразумом о стабилизацији и придруживању (Закон о потврђивању Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС – Међународни уговори“, број 83/08 - у даљем тексту: ССП), чланом 73. став 5, Република Србија је ради обезбеђивања транспарентности у области државне помоћи, преузела обавезу да надлежним институцијама Европске уније редовно доставља годишњи извештај о државној помоћи, следећи методологију и приказ који је садржан у прегледу државне помоћи Европске уније.

Методологија израде годишњег извештаја о додељеној државној помоћи прописана је Правилником о облику и садржини годишњег извештаја о додељеној државној помоћи („Службени гласник РС“, бр. 41/21 и 60/21, у даљем тексту: Правилник) са Обрасцем 1 – Табела о додељеној државној помоћи ДДП (у даљем тексту: Образац 1).

Годишњи извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији за 2020. годину (у даљем тексту: Извештај за 2020. годину) је 17. по реду годишњи извештај који је Република Србија до сада сачинила (први извештај је сачињен за 2003 – 2004. годину), али десети свеобухватан, јер садржи и податке о додељеној државној помоћи на нивоу јединица локалне самоуправе и израђен је у потпуности у складу са методологијом Европске уније.

С обзиром да Закон предвиђа да се одредбе закона не односе на помоћ (подстицаје) у пољопривреди и рибарству, државна помоћ коју је доделило министарство надлежно за послове пољопривреде и рибарства приказана је само у укупно додељеним износима.

Контролом државне помоћи, која се додељује одређеним учесницима на тржишту, штити се слободна конкуренција на тржишту, односно спречава се да остали учесници на тржишту, који нису корисници државне помоћи, буду доведени у неравноправан положај. На наведени начин ствара се фер и коректно макроекономско окружење које подстиче привредни раст, нова улагања, раст запослености и укупно друштвено благостање.

1.1. Дефинисање основних појмова

Државна помоћ је сваки стварни или потенцијални јавни расход или умањено остварење јавног прихода коју додељује давалац државне помоћи у било ком облику, којом се одређени учесник на тржишту ставља у повољнији положај у односу на конкуренте или се даје предност производњи одређене робе и/или услуга, којом се нарушава или постоји опасност од нарушавања конкуренције на тржишту и утиче на трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније (члан 3. став 1. Закона).

Давалац државне помоћи је надлежни орган Републике Србије, аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, или свако правно лице које управља и/или располаже јавним средствима и додељује државну помоћ у било ком облику (члан 4. став 1. Закона).

Корисник државне помоћи је учесник на тржишту, односно свако правно и физичко лице које обавља економску делатност, тј. делатност производње или промета робе или пружања услуга на тржишту а коме се додељује државна помоћ у било ком облику (члан 4. став 2. Закона). Довољно је доказати да корисник државне помоћи обавља економску активност и да послује на тржишту, при чему „природа“ корисника није релевантна, јер чак и непрофитне организације могу узети учешће у економским активностима, односно могу бити корисници државне помоћи.

1.2. Критеријуми државне помоћи

Да би нека мера представљала државну помоћ, потребно је да су кумулативно испуњена следећа четири критеријума:

- 1) државна помоћ се додељује из јавних средстава (пренос јавних средстава),
- 2) државна помоћ се додељује на селективној основи (селективност),
- 3) корисник или корисници државне помоћи стичу повољнији положај у односу на остале конкуренте на тржишту (економска предност) и

- 4) државна помоћ нарушава или прети да наруши конкуренцију на тржишту.

Пренос јавних средстава

Приликом доделе државне помоћи врши се пренос средстава из републичког, покрајинског или локалног буџета. Јавна средства укључују и државне фондове којима управља држава, кроз приватне или јавне институције и који су под контролом државе, уколико њихова средства потичу из државног буџета или уколико је том фонду дато дискреционо право да одлучује о коришћењу прикупљених средстава.

У складу са наведеним, правила о додели државне помоћи не односе се само на државу, односно републику, аутономну покрајину и јединице локалне самоуправе, већ и на сва правна лица која имају јавна овлашћења и/или која су под контролом државе, односно која управљају и/или располажу јавним средствима.

Осим стварних и потенцијалних јавних расхода, државном помоћи сматра се и умањено остварење јавног прихода.

Селективност

Селективност разликује државну помоћ од општих мера економске политике, које се примењују на све учеснике на тржишту и све секторе у једној држави, као што су опште фискалне мере, опште смањење пореских или каматних стопа и сл.

Стога, да би се нека мера сматрала државном помоћи, она мора бити селективна, односно да за ефекат има довођење појединих учесника на тржишту у повољнији положај у односу на конкуренте или подстицање производње поједине робе или пружања појединих услуга.

У случају шема државне помоћи, критеријум селективности је испуњен уколико се шема државне помоћи примењује само на одређене привредне делатности или одређен регион Републике Србије.

Економска предност

Државна помоћ омогућава кориснику, тј. учеснику на тржишту стицање повољнијег положаја на тржишту у односу на конкуренте, који он не би могао да оствари из свог текућег пословања да није користио ту државну помоћ.

Утицај на конкуренцију

Мера која испуњава претходно наведене критеријуме има стварни или потенцијални утицај на ограничавање конкуренције и самим тим представља државну помоћ.

1.3. Услови под којима одређене мере не представљају државну помоћ

Услови под којима одређене мере не представљају државну помоћ прописани су чланом 6. Закона.

Накнада за обављање услуге од општег економског интереса не представља државну помоћ ако испуњава следеће услове:

- 1) одговарајућим актом (законом, одлуком, уговором и сл.) учеснику на тржишту је поверена обавеза обављања одређене услуге од општег економског интереса, уз јасно дефинисан обим и садржај те услуге;
- 2) параметри на основу којих се израчунава висина накнаде утврђени су унапред на објективан и транспарентан начин;
- 3) висина накнаде не премашује износ неопходан за покривање свих или дела трошкова који су настали при извршењу обавезе обављања услуге од општег економског интереса, узимајући у обзир релевантне приходе који су остварени обављањем те услуге и разумну добит;
- 4) ако је учесник на тржишту коме је поверена обавеза обављања одређене услуге од општег економског интереса изабран у конкурентном поступку јавног надметања чиме се постиже одређивање најадекватније накнаде за обављање те услуге, или, ако учесник на тржишту није изабран у конкурентном поступку јавног надметања, накнада је одређена на основу анализе трошкова (узимајући у обзир и приход и разумну добит) које би приликом обављања одређене услуге од општег економског интереса имао типични учесник на тржишту којим се добро управља, који располаже потребним средствима и остварује позитивне финансијске резултате пословања.

Такође, трансакција не садржи државну помоћ ако се надлежни орган Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и свако правно лице које управља и/или располаже јавним средствима понаша у складу са уобичајеним тржишним околностима у конкретној ситуацији, на начин како би се понашао типични учесник на тржишту у приватној својини, сходно условима и критеријумима које ближе уређује Комисија.

Даље, гаранција коју надлежни орган Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и свако правно лице које управља и/или располаже јавним средствима даје у складу са тржишним условима не представља државну помоћ.

Исто тако, помоћ која се додељује за обављање неекономских делатности које су у искључивој надлежности Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, као што су војска, полиција, безбедност и контрола авио саобраћаја, надзор против загађења, и других сличних облика искључиве или поверене надлежности, не представља државну помоћ.

1.4. Усклађена државна помоћ (члан 5. став 1. Закона)

Увек усклађену државну помоћ представља помоћ која је социјалног карактера, намењена потрошачима без дискриминације у односу на порекло робе, односно производа, који чине конкретну помоћ, односно помоћ која се додељује ради отклањања штете проузроковане природним непогодама или у другим ванредним ситуацијама у складу са законом којим се уређује смањење ризика од катастрофа и управљање ванредним ситуацијама.

1.5. Државна помоћ која може бити усклађена (члан 5. став 2. Закона)

Државна помоћ може бити усклађена ако се додељује ради:

- 1) унапређења економског развоја подручја у Републици Србији са изузетно ниским животним стандардом или са високом стопом незапослености;
- 2) отклањања озбиљног поремећаја у привреди Републике Србије или извођења одређеног пројекта од посебног значаја за Републику Србију и државу чланицу Европске уније;
- 3) унапређења развоја одређених привредних делатности или одређених привредних подручја у Републици Србији, ако се тиме не утиче на трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније;
- 4) унапређења заштите и очувања културног наслеђа, ако се тиме не нарушава или постоји опасност од нарушавања конкуренције на тржишту и утиче на трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније.

1.6. Шема државне помоћи и индивидуална државна помоћ

Шема државне помоћи је скуп свих прописа који представљају основ за доделу државне помоћи корисницима који нису унапред одређени (познати), односно нацрта, или предлога прописа, који ће по доношењу представљати основ за доделу државне помоћи корисницима који нису унапред одређени - познати (члан 3. став 2. Закона).

Индивидуална државна помоћ је помоћ која се додељује на основу акта даваоца државне помоћи унапред одређеном кориснику или помоћ индивидуалном кориснику

која се додељује на основу шеме државне помоћи, а за коју постоји обавеза пријаве на основу Закона (члан 3. став 3. Закона).

1.7. Методологија израде извештаја о додељеној државној помоћи

Годишњи извештај о државној помоћи представља свеобухватни приказ укупно додељене државне помоћи у Републици Србији у току једне године, сачињен на основу података добијених од давалаца државне помоћи.

1.7.1. Прикупљање података о додељеној државној помоћи

Давалац државне помоћи је дужан да води евиденцију о додељеној државној помоћи и да достави Комисији податке неопходне за сачињавање годишњег извештаја најкасније до 15. јуна текуће за претходну годину, а у складу са чланом 50. став 2. Закона. На основу података прикупљених од давалаца државне помоћи, Комисија усваја годишњи извештај о додељеној државној помоћи у претходној години, најкасније до трећег квартала текуће године, који подноси Влади на усвајање, сходно члану 50. став 1. Закона.

Наведени подаци се достављају на Обрасцу 1 сходно члану 3. Правилника о облику и садржини годишњег извештаја о додељеној државној помоћи („Службени гласник РС“, бр. 41/21 и 60/21). Образац 1 садржи: податке о даваоцу и корисницима државне помоћи, актима којима се додељује индивидуална државна помоћ или шемама државне помоћи, правном основу за доношење акта или шеме (ако није пропис), податак о броју и датуму акта којим се додељује појединачна државна помоћ ако се додељује на основу шеме, податак да ли је Комисија оценила акт или шему и ако јесте податак о броју решења/другог акта Комисије, податак о додељеном износу државне помоћи, категорији (врсти) државне помоћи, инструменту доделе, извору финансирања и трајању државне помоћи.

Министарство надлежно за послове пољопривреде и рибарства доставља само податке о укупно додељеним износима државне помоћи, с обзиром на то да се одредбе Закона не односе на помоћ (подстицаје) у пољопривреди и рибарству.

1.7.2. Методологија приказа државне помоћи

Чланом 4. Правилника прописано је да се државна помоћ разврстава, зависно од циља и износа додељене државне помоћи, према следећим категоријама/врстама:

1. Регионална државна помоћ:

- 1.1. регионална државна помоћ за улагање,
- 1.2. регионална оперативна државна помоћ,

2. Хоризонтална државна помоћ:

- 2.1. државна помоћ за микро, мала и средња правна лица,
- 2.2. државна помоћ за приступ финансирању за МСП,
- 2.3. државна помоћ за истраживање, развој и иновације,
- 2.4. државна помоћ за усавршавање,
- 2.5. државна помоћ за запошљавање,
- 2.6. државна помоћ ради отклањања штетних последица проузрокованих одређеном природном катастрофом,
- 2.7. државна помоћ за спортску и вишенаменску рекреативну инфраструктуру,
- 2.8. државна помоћ за локалну инфраструктуру,

3. Секторска државна помоћ:

- 3.1. државна помоћ за заштиту животне средине и у сектору енергетике,
- 3.2. државна помоћ у сектору културе и информисања,
- 3.3. државна помоћ у сектору саобраћаја,
- 3.4. државна помоћ за затварање рудника угља,
4. Државна помоћ за санацију и реструктурирање,
5. Државна помоћ у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса,
6. Остало.

1.7.3. Инструменти доделе државне помоћи (члан 3. став 4. Закона)

Државна помоћ може се доделити кроз следеће инструменте:

- 1) субвенција (бесповратна средства) или субвенционисана каматна стопа на кредите,
- 2) фискална олакшица (умањење или ослобођење од плаћања пореза, доприноса, царина и других фискалних дажбина),
- 3) гаранција државе, сваког правног лица које располаже и/или управља јавним средствима или другог даваоца државне помоћи, дата по условима повољнијим од тржишних,
- 4) одрицање од добити и/или дивиденде државе, локалне самоуправе или правног лица које управља или располаже јавним средствима,
- 5) отпис дуга према држави, локалној самоуправи или правном лицу које управља или располаже јавним средствима,
- 6) продаја или коришћење имовине у јавној својини по цени нижој о тржишне,
- 7) куповина или коришћење имовине по цени вишој од тржишне од стране државе, локалне самоуправе или правног лица које управља или располаже јавним средствима,
- 8) друге инструменте у складу са Законом.

1.8. Структура Извештаја за 2020. годину

Извештај за 2020. годину састоји се од 5 поглавља.

У првом поглављу (уводни део) објашњени су основни појмови у области контроле државне помоћи, као и методологија за израду годишњег извештаја о додељеној државној помоћи.

У другом поглављу приказана је додељена државна помоћ, и то:

- у оквиру подтачке 2.1. приказана је државна помоћ у Републици Србији у односу на основне макроекономске показатеље, као што је учешће државне помоћи у бруто домаћем производу, учешће државне помоћи у јавним расходима, државна помоћ по запосленом, као и државна помоћ по становнику;

- у оквиру подтачке 2.2. приказана је укупно додељена државна помоћ у Републици Србији 2018, 2019. и 2020. године по категоријама, односно по врстама државне помоћи.

У трећем поглављу приказана је додељена државна помоћ у сектору индустрије и услуга, по појединачним категоријама државне помоћи.

Четврто поглавље приказује додељену државну помоћ према инструментима доделе државне помоћи, који обухватају субвенције, пореске подстицаје, повољне кредите и друге инструменте.

Пето поглавље се односи на помоћ мале вредности (*de minimis* помоћ), која се прати одвојено од осталих државних помоћи и није приказана у укупном износу додељене државне помоћи, с обзиром на то да се полази од претпоставке да *de minimis* помоћ нема утицај на конкуренцију и трговину.

1.9. Методолошки приступ обради података

Методолошки приступ обради података се може поделити у две фазе које обухватају интерпретацију података, анализу и обраду података. У оквиру прве фазе интерпретирани су подаци добијени од јединица локалне самоуправе, покрајинских органа и управа, као и републичких органа и органа државне управе. Ова фаза подразумева сагледавање и категорисање добијених података државне помоћи. Друга фаза подразумева обраду података и њихову статистичку анализу која уједно обједињује и њихове релације у односу на претходне извештајне године.

Тако су у оквиру прве фазе израде извештаја обрађени подаци добијени од 124 јединице локалне самоуправе укључујући податке за Град Београд и Град Нови Сад. Након прве фазе интерпретације у фази два су обрађени и анализирани подаци за 81 јединицу локалне самоуправе од чега подаци за 71 општинску управу и 10 градских управа.

Исти приступ је примењен и када су покрајински органи и управе у питању. Наиме, након прве фазе интерпретације података, од укупно достављених података за 26 покрајинских органа и управа, у другој фази су обрађени и анализирани подаци за следеће покрајинске секретаријате: Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама, Покрајински секретаријат за привреду и туризам и Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство.

Када говоримо о доспелим подацима републичких органа и органа државне управе, у првој фази обраде података интерпретирани су подаци за укупно 21 државни орган: Агенција за осигурање и финансирање извоза, Републичка дирекција за имовину Републике Србије, Министарство финансија - Пореска управа, Национална служба за запошљавање, Министарство за бригу о породици и демографију, Министарство за бригу о селу, Министарство трговине, туризма и телекомуникација, Министарство рударства и енергетике, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарство привреде, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде - Управа за аграрна плаћања, Министарство омладине и спорта, Министарство културе и информисања, Министарство финансија, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарство државне управе и локалне самоуправе, Канцеларија за јавна улагања, Кабинет министра за иновације и технолошки развој, Фонд за иновациону делатност, Филмски центар Србије и Фонд за развој Републике Србије. Обухват фазе два израде извештаја чинила је анализа и статистичка обрада података за 19 републичких органа и органа државне управе.

1.9.1. Подаци прикупљени од јединица локалне самоуправе и покрајинских органа и управа

Обрађени подаци указују на то да локална самоуправа у највећој мери додељује државну помоћ мале вредности, односно *de minimis* помоћ и то за активности у области културе, јавног информисања и запошљавања, односно помоћ малим и средњим привредним субјектима. У највећем броју случајева инструмент доделе државне помоћи су субвенције. Укупан износ помоћи мале вредности за локалну самоуправу износи **829.835.837,03** динара што представља увећање у односу на 2019. годину у износу од 11%. Наведено увећање може да се објасни тиме да је већи број јединица локалне самоуправе приказао средства која су окарактерисана као државна помоћ, него што је то био случај за извештајну 2019. годину. Наиме, упоредни подаци указују на то да се појединачни износи по локалним самоуправама у просеку нису много изменили, односно увећали или умањили у односу на претходни извештајни период. Поред тога локална самоуправа је доделила износ од **1.045.023.063,00** динара на име мера за олакшавање пословања односно као мере превазилажења кризе настале због COVID-19 који је уједно и већи од *de minimis* помоћи. Додељен је износ од **31.216.000,00** динара на име регионалне инвестиционе помоћи, износ од **551.995.652,00** на име државне помоћи у

области културе која обухвата и јавно информисање везане за телевизијске програме и износ од **537.451.686,00** динара који је сврстан у остало. Средства намењена за развој пољопривредне делатности су додељена у износу од **214.449.113,00** динара. Укључен је и износ који су неке од локалних самоуправа и градских секретаријата доставили а тичу се услуга од општег економског интереса, **5.212.619.391,00** динара (Град Београд има највећи удео у овом износу).

Покрајински секретаријати су доделили укупан износ од **1.790.268.581,00** динара од којег је највише средстава на име помоћи мале вредности – **251.115.400,00** динара не рачунајући средства за пољопривреду која се у додељена у износу од **1.393.800.641,96** динара. Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама доделио је износ од **145.352.540,00** динара за активности у области културе и јавног информисања које су окарактерисане као хоризонтална државна помоћ у складу са чланом 86. Уредбе о правилима за доделу државне помоћи („Службени гласник РС“, бр. 13/10, 100/11, 91/12, 37/13, 97/13 и 119/14), док је за активности подршке јавном информисању кроз *de minimis* помоћ доделио **43.150.000,00** динара. Покрајински секретаријат за привреду и туризам доделио је средства у износу од **207.965.400,00** динара као *de minimis* помоћ намењену развоју предузетништва.

1.9.2. Подаци прикупљени од републичких органа и органа државне управе

1.9.2.1. Кабинет министра за иновације и технолошки развој

- *De minimis* помоћ

Достављени су подаци о укупном износу додељене помоћи од **69.936.000,00** динара која се односи на активности развоја иновативних процеса и подршке предузетништва на основу Програма за промоцију и популаризацију иновација и иновационог предузетништва. Давалац је окарактерисао ову помоћ као *de minimis* помоћ. Ова помоћ је додељивана у облику субвенција.

1.9.2.2. Министарство културе и информисања

Министарство културе и информисања додељивало је средства у складу са следећим прописима: Закон о јавном информисању и медијима („Службени гласник РС“, бр. 83/14, 58/15 и 12/16 – аутентично тумачење), Закон о буџету Републике Србије за 2020. годину („Службени гласник РС“, бр. 84/19, 60/20 – др. пропис и 62/20 – др. закон), Правилник о суфинансирању пројеката за остваривање јавног интереса у области јавног информисања („Службени гласник РС“, бр. 16/16 и 8/17), Одлука Министарства културе и информисања, Број: 451-04-6126/2019-04, од 4. децембра 2019. године, Конкурс за суфинансирање пројеката производње медијских садржаја за радио у 2020. години,

Конкурс за суфинансирање пројеката производње медијских садржаја за интернет медије у 2020. години, Конкурс за суфинансирање пројеката организовања и учешћа на стручним, научним и пригодним скуповима, као и унапређивања професионалних и етичких стандарда у области јавног информисања у 2020. години, Конкурс за суфинансирање пројеката производње медијских садржаја за штампане медије и сервисе новинских агенција у 2020. години, Одлука о оснивању Установе за новинско-издавачку делатност „Панорама“ („Службени гласник РС“, број 53/15) и Уредба о начину, критеријумима и мерилима за избор пројеката у култури из буџета Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединица локалне самоуправе из 2016. године.

Према наведеном правном оквиру државна помоћ је разврстана као државна помоћ за обављање услуга од општег економског интереса, хоризонтална државна помоћ за културу као и помоћ мале вредности (*de minimis* помоћ). Инструмент доделе код свих врста државне помоћи је била субвенција.

- Хоризонтална државна помоћ за културу

Министарство културе и информисања средства намењена подршци културним активностима додељује у складу са Уредбом критеријумима, мерилима и начину избора пројеката у култури који се финансирају и суфинансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 105/16, 112/17). Средства додељена за ове намене су износила **872.201.372,00** динара. Инструмент доделе ове врсте државне помоћи је субвенција.

- Државна помоћ додељена за обављање услуга од општег економског интереса

Министарство културе и информисања додељује средства за подршку активности јавног информисања и то за јавно информисање које спроводи Радио-телевизија Србије (РТС) и Радио-телевизија Војводине (РТВ). Средства се додељују у складу са: Законом о јавним медијским сервисима („Службени гласник РС“, бр. 83/14, 103/15 и 108/16), Законом о буџету Републике Србије за 2020. годину („Службени гласник РС“, бр. 84/19, 60/20 – др. пропис и 62/20 – др. закон), Правилником о суфинансирању пројеката за остваривање јавног интереса у области јавног информисања („Службени гласник РС“, бр. 16/16 и 8/17) и Одлуком о оснивању Установе за новинско-издавачку делатност „Панорама“ („Службени гласник РС“, број 53/15).

Средства су додељена путем субвенције као инструмента доделе државне помоћи и у извештају су сврстана први пут у оквиру ове категорије.

Износ средстава који је додељен у 2020. години за ове намене је 13.110.654.087,00 динара од чега је уписано **13.072.059.346,00** динара. Од укупно додељених средстава РТС је

додељено путем субвенција 1.702.125.000,00 динара (1.679.625.000,00 и 22.500.000,00) и путем такси 8.649.891.000,00 динара. Када говоримо о средствима додељеним РТВ износ субвенција је 788.411.000,00 динара, док је износ додељен путем такси 1.931.632.346,00 динара. Поред тога ово министарство додељује и износ од 38.594.741,00 динара за Установу за новинско-издавачку делатност „Панорама“ која је основана у складу са Законом о јавном информисању и медијима („Службени гласник РС”, број 83/14) и Законом о јавним службама („Службени гласник РС”, бр. 42/91, 71/94, 79/05 – др. закон и 83/14 – др. закон) и која није обухваћена у извештају.

- **Хоризонтална државна помоћ додељена за јавно информисање**

На основу Конкурса за суфинансирање пројеката производње медијских садржаја за телевизије у 2020. години додељен је износ од **75.000.000,00** динара. Инструмент доделе државне помоћи је субвенција.

- **De minimis помоћ додељена за јавно информисање**

Ова врста помоћи за јавно информисање додељена је путем субвенција на основу: Конкурса за суфинансирање пројеката производње медијских садржаја за радио у 2020. години, Конкурса за суфинансирање пројеката производње медијских садржаја за интернет медије у 2020. години, Конкурса за суфинансирање пројеката организовања и учешћа на стручним, научним и пригодним скуповима, као и унапређивања професионалних и етичких стандарда у области јавног информисања у 2020. години, Конкурса за суфинансирање пројеката производње медијских садржаја за штампане медије и сервисе новинских агенција у 2020. години и Одлуке о расподели средстава за суфинансирање пројеката у области јавног информисања у 2020. години, број: 401-01-518/2019-04 од 4. децембра 2019. године. Укупан износ додељене помоћи је **129.699.000,00** динара.

1.9.2.3. Филмски центар Србије

- **Хоризонтална државна помоћ**

Давалац је доставио податке који се односе на доделу државне помоћи за достизање културних циљева у области филмске уметности у износу од **689.682.630,00** динара. Средства су додељена на основу: Закона о култури („Службени гласник РС”, бр.72/09, 30/16-испр., 6/20, 47/21 и 78/21), Закона о кинематографији („Службени гласник РС”, бр. 99/2011, 2/2012 - испр. и 46/2014 - одлука УС), Уредбе о критеријумима, мерилима и начину избора пројеката у култури који се финансирају и суфинансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединица локалне самоуправе, Плана и програма Филмског центра Србије за 2020. годину, Одлука о расписивању конкурса за

суфинансирање производње у 2020. години број: УО 03-80 од 17. јануара 2020. године и број: УО 03-1187 од 17. јуна 2020. године, као и конкурса које је расписао Филмски центар Србије у 2020. години.

- *De minimis* помоћ

Ова врста помоћи се додељује на основу: Одлуке о додели средстава за финансирање и суфинансирање пројеката у кинематографији за 2020. годину - Суфинансирање унапређења и развоја филмских сценарија; Одлуке о додели средстава за финансирање и суфинансирање пројеката у кинематографији за 2020. годину - Стимулација учешћа домаћих филмова на страним фестивалима; Одлуке о додели средстава за финансирање и суфинансирање пројеката у кинематографији за 2020. годину - Стимулација дистрибуције; Одлуке о избору пројеката по конкурсима за финансирање и суфинансирање пројеката у кинематографији за 2020. годину - Стимулација биоскопског приказивања домаћих филмова; Одлуке о избору пројеката по конкурсима за финансирање и суфинансирање пројеката у кинематографији за 2020. годину - Преддигитализација и дигитализација биоскопа. Помоћ мале вредности је додељена у укупном износу од **45.596.111,00** динара и то путем субвенција.

1.9.2.4. Министарство привреде

Након обраде достављених података додељена средства су разврстана као хоризонтална државна помоћ, регионална инвестициона државна помоћ, COVID-19 мере и као *de minimis* помоћ. Инструмент доделе је субвенција.

- Хоризонтална државна помоћ

Износ од **388.263.417,13** динара је био намењен подршци страним и домаћим продуцентима за снимање аудиовизуелних дела на територији Републике Србије, конкретно дугометражни играни филм, телевизијске серије, а додељен је на основу Уредбе о подстицајима инвеститору да у Републици Србији производи аудиовизуелно дело („Службени гласник РС“, бр. 94/19, 8/20, 63/20, 84/20 и 111/20).

Овај износ је приказан у делу “Остало”, као што је приказан и у извештајима за 2018. и 2019. годину, а разлог је у томе што се овако одржава упоредивост података док се не измене правила за доделу државне помоћи и уведе ова врста помоћи као једно од правила прописано подзаконским актима.

- **Регионална инвестициона државна помоћ**

Износ од **7.838.255.666,00** динара био је намењен за привлачење инвестиција како домаћих тако и страних привредних субјеката. Средства су додељена на основу Уредбе о одређивању критеријума за доделу подстицаја ради привлачења директних улагања („Службени гласник РС”, број 01/19).

- **COVID-19 мере**

Министарство је као подршку привреди у условима пандемије COVID-19 доделило износ од **13.168.798.000** динара.

- ***De minimis* помоћ**

Министарство је доставило износ од **2.224.848.745,62** динара одређених као *de minimis* помоћ која је додељена на основу:

- Уредбе о подстицајима инвеститору да у Републици Србији производи аудиовизуелно дело, као основног акта и Правилника о врстама и садржини образложења квалификованих и неквалификованих трошкова и обрасцу захтева за исплату подстицајних средстава и Јавног позива за доделу подстицајних средстава инвеститору који у Републици Србији производи аудиовизуелно дело, износ од **205.763.112** динара;
- Уредбе о утврђивању програма подршке малим и средњим предузећима за набавку опреме у 2020. години („Службени гласник РС“, бр. 5/20 и 66/20), износ од **988.697.504,00** динара;
- Уредбе о утврђивању Програма подстицања предузетништва кроз развојне пројекте у 2020. години („Службени гласник РС”, бр. 5/20), износ од **824.859.651,86** динара и
- Уредбе о утврђивању Програма подстицања развоја предузетништва кроз финансијску подршку за почетнике у пословању у 2020. години („Службени гласник РС“, број 5/20), износ од **205.528.477,76** динара.

Од укупног износа који је приказан у извештају министарства, узет је износ од **205.763.112,00** динара и износ од **988.697.504,00** динара, јер за остале износе који се реализују по наведеним уредбама извештај доставља и Фонд за развој РС у оквиру послова које обавља као комисионе послове. Фонд за развој је доставио реализоване односно исплаћене износе средстава који су мањи од износа приказаних од стране министарства. Будући да се ради о реализованим исплатама у извештају су приказани износи Фонда за развој РС.

Износи додељене државне помоћи према подацима Фонда за развој РС су:

- Уредба о утврђивању Програма подстицања развоја предузетништва кроз финансисјку подршку за почетнике у пословању у 2020. години (05 Број:110-436/2020 од 21. јануара 2020. године), износ од **83.627.142,59** динара;

- Уредба о утврђивању Програма подстицања предузетништва кроз развојне пројекте у 2020. години 05 Број: 110-434/202 од 21. јануара 2020. године, износ од **583.979.431,79** динара.

Дакле, укупан износ *de minimis* помоћи за Министарство привреде је **1.862.067.190,38** динара.

1.9.2.5. Фонд за развој Републике Србије

Извештај који доставља Фонд за развој Републике Србије (у даљем тексту: Фонд) се састоји из два дела. Први део се односи на средства која Фонд додељује на основу Програма Фонда за развој Републике Србије, и обухвата сопствена средства Фонда а други део се односи на комисионе послове у оквиру којих Фонд додељује средства (кредити и субвенције) у име и рачун другог даваоца.

- Додела из сопствених средстава

а) Регионална инвестициона државна помоћ

У оквиру овог дела Фонд додељује средства на основу свог програма (Решење о давању сагласности на Програм Фонда за развој РС 05 Број: 021-12813/2018-1 од 18. јануара 2019. године).

Фонд додељује средства за реализацију инвестиционих пројеката и набавку обртних средстава. С обзиром да се ради о инвестиционим пројектима, додељени износ је приказан у оквиру регионалне инвестиционе помоћи, а инструмент доделе су повољни кредити. Тако је Фонд за мере које спроводи у складу са својим програмом доделио износ од **204.522.245,21** динара државне помоћи у кредитима по повољним условима. Фонд је средства определио као регионалну инвестициону државну помоћ.

- Додела средстава у оквиру комисионих послова

У оквиру овог дела Фонд врши комисионе послове за Министарство привреде и Министарство трговине, туризма и телекомуникација.

а) Регионална инвестициона државна помоћ

За Министарство привреде Фонд је у оквиру комисионих послова доделио средства у складу са Програмом о распореду и коришћењу средстава за кредитну подршку привреди преко Фонда за развој.

За наведене намене је одобрена укупна маса кредита у износу од 2.713.000.000,00 динара са периодом отплате од 3 године (у оквиру које је 1 година грејс период) и каматом од 1%. С обзиром на приказану укупну масу одобрених кредита узет је оквирни износ нето државне помоћу од **163.700.849,26** динара². Фонд је ова средства определио као регионалну инвестициону помоћ.

За Министарство трговине, туризма и телекомуникација, Фонд је у оквиру комисионих послова доделио средства на основу Уредбе о условима и начину доделе и коришћења кредитних средстава за подстицање квалитета туристичке понуде. Фонд је израчунао укупан износ нето државне помоћи у износу од 8.884.537,86 динара, који је приказан као регионална инвестициона помоћ Министарства трговине, туризма и телекомуникација.

б) COVID-19 мере

За Министарство привреде Фонд је у оквиру својих комисионих послова спроводио и COVID-19 мере у складу са:

- Програмом финансијске подршке привредним субјектима за одржавање ликвидности и обртна средства у отежаним економским условима услед пандемије COVID-19 вирусом SARS-CoV-2, Уредба Владе 05 Број: 53-3117/2020-1 од 10. априла 2020. године. Укупан износ одобрених кредита је 9.971.623.208,99 динара са периодом отплате: за све делатности 36 месеци (у оквиру којих је 12 месеци грејс период); за туристичко-угоститељске делатности предвиђен рок отплате од 60 месеци (у оквиру којих је 24 месеца грејс период). Каматна стопа за све кредите је 1%. С обзиром на приказану укупну масу одобрених кредита узет је оквирни износ нето државне помоћи од **174.368.156,78** динара³.

- Програмом о распореду и коришћењу средстава за кредитну подршку предузећима од стратешког значаја за Републику Србију и осталим предузећима у поступку приватизације преко Фонда за развој РС за превенцију и ублажавање последица насталих

² Приликом израчунавања оквирног износа државне помоћи у кредитима узета је маржа од 220 бодова, сходно којој је израчуната референтна каматна стопа у износу од 3,57% (примењена је основна референтна каматна стопа из августа 2020. године – 1,37%

³ Приликом израчунавања оквирног износа државне помоћи у кредитима узета је маржа од 220 бодова, сходно којој је израчуната референтна каматна стопа у износу од 3,57% (примењена је основна референтна каматна стопа из августа 2020. године – 1,37%

услед болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2, Уредба Владе 05 број 420-3481/2020-1 од 30. априла 2020. године. Приказани су износи од 4.000.000.000,00 динара одобрених кредита и износ од 353.641.855,75 динара субвенција. Наведени износи нису приказани у извештају с обзиром на члан 2. став 1. тачка 1) Уредбе о правилима за доделу државне помоћи.

в) *De minimis* помоћ

За Министарство привреде Фонд је у оквиру својих комисионих послова додељивао средства на основу:

- Уредбе о утврђивању Програма подстицања развоја предузетништва кроз финансијску подршку за почетнике у пословању у 2020. години (05 Број:110-436/2020 од 21. јануара 2020. године), у износу од 83.627.142,59 динара и

- Уредбе о утврђивању Програма подстицања предузетништва кроз развојне пројекте у 2020. години 05 Број:110-434/202 од 21.01.2020. године у износу од 583.979.431,79 динара.

Средства по овим уредбама су приказана у оквиру Министарства привреде као *de minimis* помоћ.

1.9.2.6. Министарство трговине, туризма и телекомуникација

- Регионална инвестициона државна помоћ

Износ средстава који се додељује на основу Уредбе о условима и начину доделе и коришћења кредитних средстава за подстицање квалитета туристичке понуде („Службени гласник РС“, број 6/19) приказан је као регионална инвестициона помоћ и уписан је износ који је доставио Фонд, будући да се подаци Фонда односе на реализована средства кредита од 8.884.537,86 динара.

Министарство је користило субвенције као инструмент доделе државне помоћи, осим у случају уредбе која се реализује преко Фонда када су кредити инструмент доделе државне помоћи.

- COVID-19 мере

Износ од 30.241.032,8 динара је додељен на основу Програма распореда и коришћења субвенција за подршку раду туристичких агенција организатора туристичких путовања због потешкоћа у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване

вирусом SARS-CoV-2 усвојен Закључком Владе 05 број: 401-9218/2020 од 20. новембра 2020. године и Уредбе о условима и начину доделе и коришћења средстава за подстицање унапређења организованог туристичког промета страних туриста на територији РС („Службени гласник РС“, број 21/20).

Поре наведеног на основу Програма распореда и коришћења субвенција за подршку раду хотелске индустрије Србије због потешкоћа у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2, усвојен Закључком Владе 05 Број: 401-6733/2020-01 од 27. августа 2020. године, додељен је износ од 1.229.484.059,82 динар, као и износ од 1.978.774.454 динара по основу Уредбе о утврђивању Програма расподеле и коришћења субвенција за подршку раду угоститељске и туристичке привреде због потешкоћа у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2.

Дакле, укупан износ помоћи је **3.238.499.546,70** динара. Инструмент доделе је субвенција.

Поред свега наведеног министарство је доставило обавештење о реализованим мерама на основу Уредбе о утврђивању Програма коришћења средстава Буџетског фонда за финансирање активности и мера унапређења развоја и развоја области електронских комуникација и информационог друштва у 2020. години („Службени гласник РС“, број 21/20), према којем се мере реализују у току 2021. године и у складу са тим ће бити уврштене у извештај о додељеној државној помоћи у 2021. години.

1.9.2.7. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

- *De minimis* помоћ

Износ од **40.000.000,00** динара је додељен на основу Одлуке о додели средстава по Јавном позиву за доделу средстава за побољшање услова рада у предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом у 2020. години, у складу са Законом о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 32/13) и представљају помоћ мале вредности додељивану путем субвенција као инструмента доделе помоћи.

1.9.2.8. Национална служба за запошљавање

- *De minimis* помоћ

Национална служба за запошљавање је у 2020. години доставила податаке о додељеном износу средстава од **2.692.101.152,92** динара. Средства су одређена као помоћ мале вредности и додељена су путем субвенција.

1.9.2.9. Министарство заштите животне средине

- Државна помоћ за заштиту животне средине

Министарство је доставило укупан износ додељених средстава у висини од 2.609.817.765,70 динара. Од наведеног износа, износ од **2.600.000.006,80** динара представља државну помоћ. Приказана средства су додељена на основу Уредбе о висини и условима за доделу подстицајних средстава („Сл. гласник РС“, бр. 88/09, 67/10, 101/10, 16/11, 86/11, 35/12, 48/12, 41/13, 81/14, 30/15, 44/16 и 43/17) а односе се на државну помоћ за заштиту животне средине односно за управљање отпадом. Средства су додељена путем субвенција.

На основу Уредбе о условима и начину спровођења субвенционисане куповине нових возила која имају искључиво електрични погон, као и возила која уз мотор сагоревањем покреће и електрични погон (хибридни погон) („Службени гласник РС“, број 27/20) додељен је износ од 9.817.758,90 динара. Комисија је својим мишљењем Број: 110-00-00008/2020-01/3 од 13. марта 2020. године утврдила да се не ради о државној помоћи у смислу Закона о контроли државне помоћи.

1.9.2.10. Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре

- Секторска државна помоћ (за саобраћај)

Програмом о распореду и коришћењу средстава субвенција (Закључак Владе 05 Број: 401-13327/2019 од 09. јануара 2020. године, Закључак Владе 05 Број: 401-4464/2020 од 04. јуна 2020. године и Закључак Владе 05 број: 401-10333/2020 од 24. децембра 2020. године), кроз Уговор о обавези јавног превоза „Србија Воз“ а.д. додељена су средства субвенција у износу од **3.900.000.000,00** динара.

- Државна помоћ за услуге од општег економског интереса

Државна помоћ у укупном износу од **710.200.000,00** динара је додељена „Аеродром Србије“ д.о.о. (686.200.000,00 динара), „Аеродром Поникве“ Ужице (16.670.000,00

динара), „Аеродром Росуље“ Крушевац (7.330.000,00 динара) а на основу: Програма о распореду и коришћењу средстава субвенција (Закључци Владе РС 05 Број: 401-13337/2019 од 17. јануара 2020. године, 401-4745/2020 од 18. јуна 2020. године, 401-10250/2021-01 од 24. децембра 2020. године, Закључак Владе РС Број 05: 401-4748/2020 од 18. јуна 2020. године и Закључак Владе РС Број 05: 401-4746/2020 од 18. јуна 2020. године).

- COVID-19 мере

Према Програму о распореду и коришћењу средстава субвенција (Закључак Владе 05 Број: 401-10837/2020 од 24. децембра 2020. године) опредељена су средства у износу од 650.000.000,00 динара намењена као субвенције за „Инфраструктуру железнице Србије“ а.д. Од наведеног износа издвојен је износ од 200.000.000,00 динара који се не сврстава у износ државне помоћи⁴. Износ од **450.000.000,00** динара представља државну помоћ која је опредељена за рефундирање средстава за отпис дугова и то: друштву „Србија Карго“ а.д. у износу од 250.000.000,00 динара и друштву „Србија Воз“ а.д. у износу од 200.000.000,00 динара.

- *De minimis* помоћ

Министарство је доставило податак о износу додељених средстава од **276.044.983,04** динара, као *de minimis* помоћ. Средства су додељена на основу Уредбе о условима и начину спровођења субвенционисане набавке путничких возила за потребе обнове возног парка такси превоза као јавног превоза („Службени гласник РС”, бр. 94/19) и Закона о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 121/12, 18/15, 96/15-др. закон, 92/16, 104/16-др. закон, 113/17- др. закон и 41/18).

1.9.2.11. Министарство рударства и енергетике

- Државна помоћ за заштиту животне средине

Министарство је доставило податак о износу додељених средстава од **16.622.661.761,02** динара у складу са Уредбом о подстицајним мерама за производњу електричне енергије из обновљивих извора и из високоефикасне комбиноване производње електричне и топлотне енергије. Средства су додељена као *feed-in* тарифа и сврстана су у категорију државне помоћи за заштиту животне средине.

Министарство је доставило податак о средствима додељеним ЈП ПЕУ Ресавица (4.550.000.000 динара), међутим тај податак није приказан у извештају с обзиром на члан 2. став 1. тачка 1) Уредбе о правилима за доделу државне помоћи.

⁴ <http://www.kkdp.gov.rs/doc/odluke/2021/Resenje-dodela-seredstava-Infrastruktura-zeleynice-Srbije.pdf>

1.9.2.12. Фонд за иновациону делатност

- Државна помоћ за истраживање и развој

Фонд за иновациону делатност додељује средства на основу Приручника Програма суфинансирања иновација верзија 7.0 од 15. јуна 2020. године и Приручника за иновационе ваучере од 4. марта 2020. године, у складу са којима додељује хоризонталну помоћ за истраживање и развој у износу од **438.157.588,00** динара. Инструмент доделе државне помоћи је субвенција.

- *De minimis* помоћ

Фонд за иновациону делатност додељује средства на основу Приручника Програма суфинансирања иновација верзија 7.0 од 15. јуна 2020. године и Приручника за иновационе ваучере од 4. марта 2020. године, у складу са којима додељује *de minimis* помоћ у износу од **60.474.508,00** динара и то путем субвенција.

1.9.2.13. Министарство државне управе и локалне самоуправе

- Државна помоћ за услуге од општег економског интереса

Министарство је доделило износ од **185.155.132,00** динара за ЈП Службени гласник. Средства су додељена путем субвенција.

1.9.2.14. Министарство финансија

- COVID-19 мере

Министарство додељује средства на основу Закона о утврђивању гарантне шеме као мера подршке привреди за ублажавање последица пандемије болести COVID-19 изазване вирусом SARS-Co-V-22033. У току 2020. године на основу наведеног закона додељена је државна помоћ у виду провизије за одобрење кредита и то у износу од **1.469.667.263,56** динара. Није било активирања гаранција датих од стране државе.

Као мере ублажавања тешкоћа насталих због пандемије COVID-19 додељен је износ од **128.740.827.638,00** динара на основу Уредбе о фискалним погодностима и директним давањима привредним субјектима у приватном сектору и новчаној помоћи грађанима у циљу ублажавања економских последица насталих услед болести COVID-19 и Закључка Владе 05 број: 401-6052/2020 о додатним фискалним погодностима и директним давањима привредним субјектима у приватном сектору. Инструмент доделе државне помоћи је субвенција.

1.9.2.15. Управа царине

- *De minimis* помоћ

Додељује средства на основу Уредбе о условима, начину и поступку ослобођења од царинских и других дажбина на увоз опреме. Додељени износ је **39.318.847,30** динара и представља *de minimis* помоћ. Инструмент подршке је царинска олакшица.

1.9.2.16. Пореска управа

Пореска управа поступа у складу са Законом о порезу на доходак грађана⁵, Законом о порезу на добит правних лица⁶ и Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање⁷. Инструмент доделе државне помоћи је пореска олакшица

- Регионална инвестициона државна помоћ

Средства пореских олакшица у износу од **15.499.540.984,00** динара сврстана су као регионална инвестициона државна помоћ.

- Државна помоћ за запошљавање

Средства пореских олакшица у износу од **12.374.856.814,00** динара сврстана су као државна помоћ за запошљавање.

1.9.2.17. Управа за јавни дуг

Достављено је изјашњење да у току 2020. године није било плаћања по основу закона о преузетим обавезама и њиховом претварању у јавни дуг Републике Србије.

1.9.2.18. Републичка дирекција за имовину

- Регионална инвестициона државна помоћ

⁵ („Службени гласник РС“, број 24/01, 80/02 - др. закон, 80/02, 135/04, 62/06, 65/06 - исправка, 31/09, 44/09, 18/10, 50/11, 91/11 - УС, 93/12, 114/12 - УС, 47/13, 48/13 - исправка, 108/13, 57/14, 68/14 - др. закон, 112/15, 113/17, 95/18, 86/19, 153/20, 44/21, 118/21) Пречишћен текст закључно са изменама из „Службени гласник РС“ број 118/21 које су у примени од 01/01/2022 (измене у чл.: 9, 15а, 21в, 21д, 21е, 21ж, 51, 72, 72а, 74, 75, 79а, 79б, 87, 88, 95, 97, 99, 109); - осим чл.: 21з, 21и - у примени од 01/03/2022)

⁶ („Службени гласник РС“, број 25/01, 80/02 - др. закон, 80/02, 43/03, 84/04, 18/10, 101/11, 119/12, 47/13, 108/13, 68/14 - др. закон, 142/14, 91/15 - др. пропис, 112/15, 113/17, 95/18, 86/19, 153/20, 118/21) Пречишћен текст закључно са изменама из „Службени гласник РС“ број 118/21 које су у примени од 01/01/2022)

⁷ („Службени гласник РС“ број 84/04, 61/05, 62/06, 5/09, 52/11, 101/11, 47/13, 108/13, 57/14, 68/14 - др. закон, 112/15, 113/17, 95/18, 86/19, 153/20, 44/21, 118/21) Пречишћен текст закључно са изменама из „Службеног гласника РС“ број 118/21 које су у примени од 01/01/2022 (измене у чл.: 44, 45, 45в, 45д, 45ђ, 45е, 64в); - осим чл.: 45ж, 45з - у примени од 01/03/2022)

Достављен је износ од **382.675.332,00** динара који се односи на процену грађевинског земљишта додељеног Тоуо Тире Србија д.о.о. (износ од 352.831.942,00 динара) и Kyungsh Cable Еуроге д.о.о. Београд (износ од 29.843.990,00 динара) у току 2020. године на основу Уредбе о условима, начину и поступку под којима се грађевинско земљиште у јавној својини може отуђити или дати у закуп по цени мањој од тржишне цене, односно закупнине или без накнаде, као и услове, начин и поступак размене непокретности („Службени гласник РС”, бр. 61/15, 88/15, 46/17, 30/18 и 53/21). Инструмент доделе државне помоћи је додела грађевинског земљишта чија се вредност израчунава као разлика између процењене тржишне цене и цене по којој је земљиште отуђено.

1.9.2.19. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде доставило је извештај за Управу за аграрна плаћања у износу од **40.283.104.497,06** динара. Инструмент доделе је субвенција.

2. ДОДЕЉЕНА ДРЖАВНА ПОМОЋ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У 2020. ГОДИНИ

2.1. Државна помоћ у Републици Србији у односу на основне макроекономске показатеље

Табела 1.

Показатељ	јед. мере	2018. год.	2019. год.	2020. год.	Индекси	
					20/18	20/19
Државна помоћ	мил. дин.	96.717	110.724	272.683	282	246
Државна помоћ	мил. евра	818,0	939,6	2.319	284	247
БДП	мил. дин	5.074.000	5.417.700	5.502.200 ⁸	108	102
БДП	мил. евра	42.901	45.892	46.796	109	101
Државна помоћ у БДП-у	у %	1,9	2,0	4,96	260	242
Јавни расходи	мил. дин.	1.956.866	2.291.687	2.697.745 ⁹	138	118
Јавни расходи	мил. евра	16.546	19.412	22.944	139	118
Државна помоћ у јавним расходима	у %	4,9	4,8	10,1	205	209
Запослени	број	2.046.000	2.101.000	2.149.000 ¹⁰	105	102
Државна помоћ по запосленом	дин.	47.271	52.701	126.888	268	241
Државна помоћ по запосленом	евра	400	447	1.079	270	241
Становништво	број	6.982.604	6.945.235	6.871.547 ¹¹	98	99
Државна помоћ по становнику	дин.	13.581	15.942	39.683	287	249
Државна помоћ по становнику	евра	117	135	338	288	249

Учешће укупне државне помоћи (која обухвата и пољопривреду) у БДП-у 2020. године је износило 4,96%, док је учешће у 2019. години износило 2,0%, а 2018. години је износило 1,9%. У јавним расходима укупна државна помоћ је у 2020. години учествовала са 10,1% док је у 2019. и 2018. години учествовала са 4,8 % и 4,9%.

⁸ Приступљено 28. октобра 2021. године, објављени подаци од 5. октобра 2021. године <https://www.mfin.gov.rs/dokumenti2/makroekonomski-i-fiskalni-podaci>

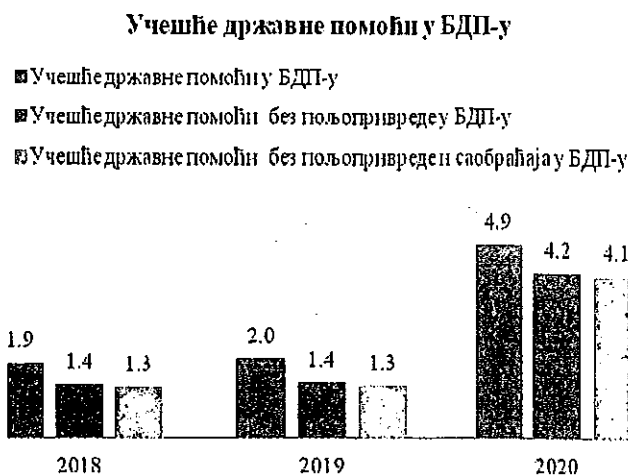
⁹ Приступљено 28. октобра 2021. године, објављени подаци од 5. октобра 2021. године <https://www.mfin.gov.rs/dokumenti2/makroekonomski-i-fiskalni-podaci>

¹⁰ Приступљено 28. октобра 2021. године, објављени подаци од 5. октобра 2021. године <https://www.mfin.gov.rs/dokumenti2/makroekonomski-i-fiskalni-podaci>

¹¹ Приступљено 28. октобра 2021. године, пресек 1. јануар 2021. године, ПОЧЕТНА | Републички завод за статистику Србије (stat.gov.rs)

Кретање учешћа укупне државне помоћи у БДП у периоду 2018 – 2020. године

График 1.

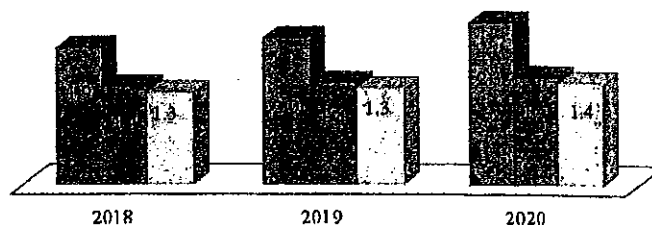

Учешће укупне државне помоћи у БДП-у у Републици Србији у посматраном извештајном периоду бележи значајан раст у 2020. години у односу на 2019. годину (График 1.). Уколико се погледа однос додељене државне помоћи у 2020. години и 2019. години приметно је повећање у висини од 146%. Наведено повећање је у вези са донетим **COVID-19** мерама које у укупној државној помоћи имају учешће од 54,4%. Треба нагласити да ако би се посматрао износ од 124.396 милиона динара државне помоћи који не обухвата износ COVID-19 мера, учешће такве државне помоћи у БДП-у би износило 2,3% чиме се не би забележило значајно увећање државне помоћи у БДП-у у 2020. годину у односу на 2019. годину (График 2.).

График 2.

Учешће државне помоћи умањене за COVID-19 мере у БДП-у

- Учешће државне помоћи у БДП-у
- Учешће државне помоћи без пољопривреде у БДП-у
- Учешће државне помоћи без пољопривреде и саобраћаја у БДП-у

2.2. Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији 2018, 2019. и 2020. године по категоријама

Табела 2.

Редни број	Категорија	2018. година			2019. година			2020. година		
		млн. дин.	млн. евра.	у %	млн. дин.	млн. евра.	у %	млн. дин.	млн. евра.	у %
A	Пољопривреда	27.497	232,5	28,4	33.983	288,4	30,7	41.891	356,3	15,4
B (I+II+III+IV)	Индустрија и услуге	69.220	585,3	71,6	76.741	651,2	69,3	82.505	702,0	30,2
I	Хоризонтална државна помоћ	33.296	281,5	34,4	42.758	362,8	38,6	35.296	300,2	12,9
	Истраживање и развој	0,0	0,0	0,0	539,1	4,6	0,5	438,0	3,7	0,2
1	Обука	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2	Запошљавање	6.008	51,0	6,2	7.455,2	63,3	6,7	12.375	105,3	4,5
3	МСП	4,8	0,0	0,0	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4	Заштита животне средине	9.854,8	83,3	10,2	17.293,2	146,7	15,6	19.223	163,5	7,1
5	Култура и информисање	2.897	24,5	3,3	2.958,2	25,1	2,7	2.334	19,8	0,8
6	Санација и реструктурирање	1.219,7	10,3	1,3	264,9	2,3	0,2	0,0	0,0	0,0
7	Остало	13.312,1	112,6	13,7	14.243,4	120,9	12,9	925,7	7,9	0,3
8	УОЕИ ¹²	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	19.180	163,1	7,0
II	Секторска државна помоћ	8.836	74,7	9,1	8.745	74,2	7,9	3.900	33,2	1,4
1	Рударство	4.942	41,8	5,1	4.785	40,6	4,3	0,0	0,0	0,0
2	Саобраћај	3.894	32,9	4,0	3.960	33,6	3,6	3.900	33,2	1,4
3	Челик	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
III	Регионална инвестициона државна помоћ	27.088	229,0	28,0	25.238	214,2	22,8	24.129	205,2	8,8
IV	COVID - 19 мере	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	148.287	1.261	54,4
V	Укупно (A+B+V)	96.717	818,0	100,0	110.724	939,6	100,0	272.683	2.319	100

Додељена државна помоћ сектору индустрије и услуга износи 82.505 милиона динара и чини 30,2% укупно додељене државне помоћи. Сектору пољопривреде је 2020. године додељена државна помоћ у износу од 41.891 милиона динара, чиме она учествује са 15,4% у укупно додељеној државној помоћи, док је 2019. и 2018. године учешће износило 30,7%, односно 28,4%. Поред тога, износ државне помоћи за пољопривреду се у 2020. годину у односу на 2019. годину повећао за 23%, а у односу на 2018. годину за 52%. Државну помоћ у сектору пољопривреде је додељивала Управа за аграрна плаћања, као орган у саставу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, као и локалне самоуправе и Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство.

¹² Услуге од општег економског интереса

Као посебна категорија државне помоћи у 2020. години препозната је и анализирана и помоћ коју су даваоци доделили ради отклањања и умањења последица изазваних увођењем ванредног стања узрокованог пандемијом заразне болести COVID-19. Дакле, по први пут се обрађује оваква врста државне помоћи чије су мере започете у току 2020. године, због чега није могуће у овом извештају обрадити и урадити упоредну анализу у односу на претходне године. Тако је у 2020. години ова помоћ додељена у апсолутном износу од 148.287 милиона динара (1.261 милиона евра). Учешће ове помоћи у укупно додељеној државној помоћи је износило 54,4%. Поред тога, процентуални износ државне помоћи коју чине COVID-19 мере указује на то да је ова врста државне помоћи у свом износу од 148.287 милиона динара већа од свих осталих врста државне помоћи додељених у 2020. години за 19%. Уколико би смо изузели ову врсту државне помоћи из укупног износа закључује се да би укупна државна помоћ у 2020. години износила 124.396 милиона динара што у односу на 2019. годину чини повећање у износу од 12%.

Државну помоћ која се односи на COVID-19 мере додељивале су поједине локалне самоуправе, као и следеће институције:

- Министарство привреде и Фонд за развој Републике Србије, у складу са Програмом финансијске подршке привредним субјектима за одржавање ликвидности и обртна средства у отежаним економским условима услед пандемије COVID-19 вирусом SARS-CoV-2, Уредба Владе 05 Број: 53-3117/2020-1 од 10. априла 2020. године;
- Министарство трговине, туризма и телекомуникација, на основу Програма распореда и коришћења субвенција за подршку раду хотелске индустрије Србије због потешкоћа у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2, усвојеног Закључком Владе 05 Број: 401-6733/2020-01 од 27. августа 2020. године, и Уредбом о утврђивању Програма расподеле и коришћења субвенција за подршку раду угоститељске и туристичке привреде због потешкоћа у пословању проузрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2;
- Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, на основу Програма о распореду и коришћењу средстава субвенција (Закључак Владе 05 Број: 401-10837/2020 од 24. децембра 2020. године) и
- Министарство финансија, у складу са Законом о утврђивању гарантне шеме као мера подршке привреди за ублажавање последица пандемије болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 („Службени гласник РС“, бр. 153/20 и 40/21), као и у складу са Уредбом о фискалним погодностима и директним давањима привредним субјектима у приватном сектору и новчаној помоћи грађанима у циљу ублажавања економских последица насталих услед болести COVID-19 и Закључком Владе 05 Број: 401-6052/2020

о додатним фискалним погодностима и директним давањима привредним субјектима у приватном сектору.

Структура укупне државне помоћи у Републици Србији укључујући пољопривреду 2018, 2019. и 2020. године

График 2.

Хоризонтална државна помоћ у укупно додељеној државној помоћи 2020. године учествује са 12,9% и износила је 35.296 милиона динара, док је у 2019. години учествовала са 38,6% и износила је 42.758 милиона динара, док је то учешће 2018. године износило 34,4% односно 33.296 милиона динара. До умањења износа у односу на 2019. годину је дошло због увођења нове категорије помоћи која се односи на услуге од општег економског интереса. Због наведеног су одређена средства сврстана у оквиру услуга од општег економског интереса, док су се у претходним извештајним периодима приказивала под категоријом „остало“ у оквиру хоризонталне помоћи. Тако, у току 2020. године услуге од општег економског интереса износе 19.180 милиона динара, односно са 7,0% учествују у укупно додељеној државној помоћи.

Секторска државна помоћ у укупно додељеној државној помоћи у 2020. години учествује са 1,4% и износи 3.900 милиона динара, што у односу на претходне извештајне године представља значајно умањење. У претходним извештајним периодима за 2019. и 2018. годину додељивани су нешто већи износи – 8.745 милиона динара, односно 8.836 милиона динара. Секторска државна помоћ је имала учешће у укупној државној помоћи у 2019. и 2018. години 7,9 %, односно 9,1%.

Регионална државна помоћ у укупно додељеној државној помоћи 2020. године учествује са 8,8% и износи 24.129 милиона динара, што у односу на претходне две извештајне године представља смањење. Регионална државна помоћ је у 2019. години износила 25.238 милиона динара, са учешћем у укупној државној помоћи од 22,8%, док је у 2018. години износила 27.088 милион динара, са учешћем у укупној државној помоћи од 28%.

Пољопривредном сектору у току 2020. године додељена су средства у укупном износу од 41.891 милиона динара, са учешћем у укупној државној помоћи од 15,4%, док је то учешће у 2019. године износило 30,7% односно 33.983 милиона динара, а 2018. године 28,4%, односно 27.497 милиона динара.

COVID-19 мере државне помоћи током 2020. године биле су намењене свим секторима, без изузетка, због чега се она сагледава као посебна категорија. Дакле, додељена су средства у укупном износу од 148.287 милиона динара, са учешћем у укупној државној помоћи од 54,4%.

Државна помоћ у периоду 2018 – 2020. године (без пољопривреде и саобраћаја)

Табела 3.

Показатељ	Јед. мере	2018. Година	2019. година	2020. година
Државна помоћ	мил. дин	65.326	72.781	226.892
Државна помоћ	мил. евра	552	618	1.930
БДП	мил. дин	5.074.000	5.417.700	5.502.200
БДП	мил. евра	42.901	45.892	46.796
Државна помоћ у БДП-у	у %	1,3	1,3	4,1

Државна помоћ додељена привреди (без сектора пољопривреде и саобраћаја) је у 2020. години имала апсолутни износ од 226.892 милиона динара и чинила је 4,1% БДП-а.

3. ИНДУСТРИЈА И УСЛУГЕ

3.1. Категорије државне помоћи

Према методологији Европске уније, државна помоћ сектору индустрије и услуга се, према примарним циљевима доделе, дели на следеће категорије:

- хоризонталну државну помоћ,
- секторску државну помоћ,
- регионалну државну помоћ,
- услуге од општег економског интереса и
- COVID-19 мере државне помоћи.

Хоризонтална државна помоћ је намењена већем броју унапред неодређених (непознатих) корисника и знатно мање нарушава тржишну конкуренцију од секторске државне помоћи. Позитивни ефекти ове категорије државне помоћи су вишеструки, па се стога сматра мање селективном од секторске државне помоћи.

Секторска државна помоћ је намењена учесницима на тржишту у појединим делатностима, односно секторима. Ова категорија је знатно селективнија у односу на хоризонталну државну помоћ и, самим тим, у већој мери нарушава или прети да наруши конкуренцију на тржишту. Из наведених разлога, примењују се посебна правила за доделу државне помоћи у осетљивим секторима, као што су сектори челика, угља, синтетичких влакана и транспорта.

Регионална државна помоћ се додељује ради подстицаја привредног развоја неразвијених, односно мање развијених региона, тј. подручја, пре свега оних у којима је животни стандард изузетно низак, или у којима влада велика незапосленост. Према члану 73. став 7. тачка а) ССП-а Република Србија ће сваку државну помоћ коју додели оцењивати, тако што ће узимати у обзир чињеницу да ће се Република Србија сматрати подручјем које је идентично подручјима Заједнице која су описана у члану 87. став 3. тачка а) Уговора о ЕЗ (сада: члан 107. став 3. тачка а) Уговора о функционисању Европске уније), тј. као неразвијено подручје.

Државна помоћ у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса се додељује како би се овакве услуге обављале у складу са принципима и условима којима се испуњавају постављени циљеви везани за општи интерес државе. Доделом накнаде, као државне помоћи, се пре свега покрива део или сви трошкови који се могу повезати са обављањем услуга при чему није важно да ли те услуге извршава учесник на тржишту који је у државном или приватном власништву.

COVID-19 мере државне помоћи настале су као одговор Републике Србије на озбиљну јавно-здравствену кризу изазвану заразном болести COVID-19, која је једнако погодила друштво и привреду, због чега је била неопходна правовремена реакција како би се ублажиле последице. Мере које су креиране и спроведене су мере којима се отклањају

поремећаји у привреди проузроковани епидемијом заразне болести COVID-19, а односе се на штетне последице, озбиљне поремећаје у привреди и мере државне помоћи кроз докапитализацију учесника на тржишту. У уводном делу је дат преглед подзаконских аката које је Република Србија донела у току 2020. године.

Државна помоћ у периоду 2018 – 2020. године (без пољопривреде)

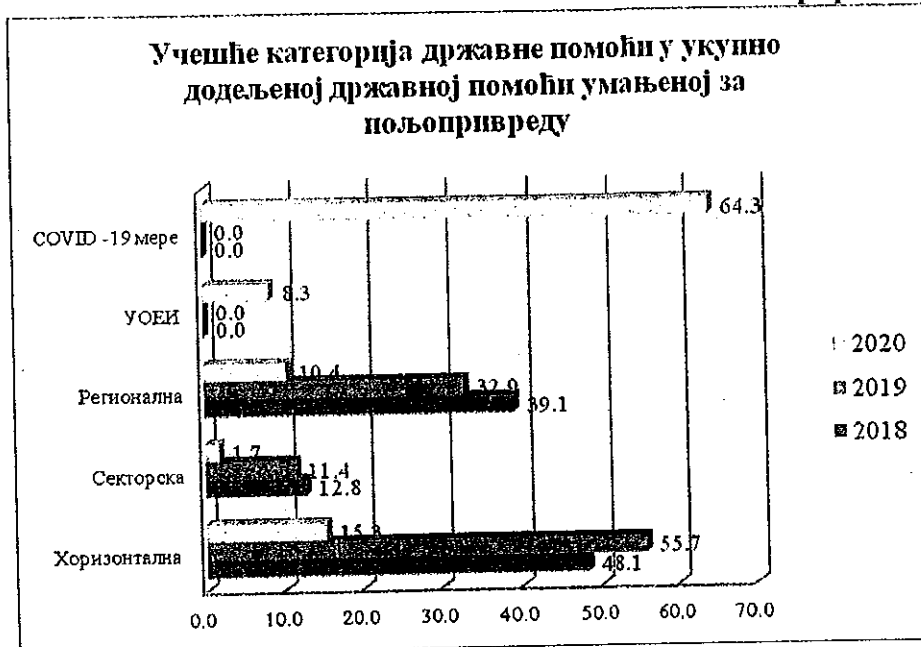
Табела 4.

Показатељ	Јед. мере	2018. Година	2019. Година	2020. Година
Државна помоћ	мил. дин	69.220	76.741	230.792
Државна помоћ	мил. евра	585,3	651,2	1.963
БДП	мил. дин	5.074.000	5.417.700	5.502.200
БДП	мил. евра	42.901	45.892	46.796
Државна помоћ у БДП-у	у %	1,4	1,4	4,2

Учешће у БДП-у државне помоћи додељене у сектору индустрије и услуга, заједно са COVID-19 мерама, у 2020. године износи 4,2% чиме бележи значајан раст у односу на претходне две године које су уједначене. Додељена државна помоћ секторима индустрије и услуга у 2020. години бележи раст у односу на претходне две извештајне године у апсолутном износу од 82.505 милиона динара.

Преглед учешћа појединих категорија државне помоћи у додељеној државној помоћи у Републици Србији 2018, 2019. и 2020. године (без пољопривреде)

График 3.

Све категорије државне помоћи, у процентуалним износима, бележе пад у 2020. години и када се посматра државна помоћ умањена за износ државне помоћи за пољопривреду (осим нових категорија државне помоћи). Такође, упоређивањем апсолутних износа закључује се да је регионална државна помоћ свакако у минималном паду у 2020. години са забележеним износом од 24.129 милион динара у односу на 2019. годину када је бележила износ од 25.238 милиона динара. Секторска државна помоћ, такође бележи значајан пад у односу на претходну извештајну годину. Хоризонтална државна помоћ у 2020. години бележи приметан пад у односу на претходну извештајну годину, с тим да се овај пад може приписати увођењу нове категорије државне помоћи у облику накнада за обављање услуга од општег економског интереса због чега је смањен износ државне помоћи која се води под категоријом „остало“.

3.2. Хоризонтална државна помоћ

Структура хоризонталне државне помоћи у Републици Србији 2018, 2019. и 2020. године

Табела 5.
Износи у милионима динара

Врста хоризонталне државне помоћи	2018. год.	2019. год.	2020. год.	Индекс 20/18	Индекс 20/19
Истраживање и развој	0,0	539,1	438	-	81
Обука	0,0	0,0	0,0	-	-
Запошљавање	6.008	7.455,2	12.375	206	166
МСП	4,8	3,8	0,0	-	-
Заштита животне средине	9.854,8	17.293,2	19.223	195	111
Култура и информисање	2.897	2.958,2	2.334	81	79
Санација и реструктурирање	1.219,7	264,9	0,0	-	-
Остало	13.312,1	14.243,4	925,7	7	7
Укупно	33.296	42.758	35.296	106	83

Према подацима исказаним у Табели 5, хоризонтална државна помоћ у 2020. години је, апсолутном износу приметно мања у односу на 2019. годину, али приближно је уједначена са износом додељеним у току 2018. године. Битно је истаћи податак за запошљавање који у току 2020. године бележи повећање за 66% у односу на 2019. годину, док у односу на 2018. годину бележи повећање од 106%. Износ државне помоћи за запошљавање у периоду 2018-2020. године бележи константан раст што је констатовано и у претходним извештајима¹³. Анализирајући хоризонталну државну помоћ у односу на најчешће инструменте доделе државне помоћи, долазимо до тога да је државна помоћ за заштиту животне средине додељивана највише путем *feed-in* тарифа, док је државна помоћ за запошљавање највише додељивана путем пореских подстицаја, како је то приказано у Табели 7. Такође, потребно је нагласити да је увођење нове категорије државне помоћи која се односи на услуге од општег економског интереса довело до смањења хоризонталне државне помоћи, будући да је део средстава који се у претходним извештајним периодима приказивао у оквиру категорије „остало“ у овом извештају исказао у оквиру категорије услуге од општег економског интереса. Међутим, ако бисмо сабрали укупан износ хоризонталне помоћи 35.296 милиона динара са износом од 19.180 милиона динара за услуге од општег економског интереса, ради добијања

¹³ [Izveštaji o dodeljenoj državnoj pomoći - Komisija za kontrolu državne pomoći \(kkdp.gov.rs\)](http://www.kkdp.gov.rs)

упоредног броја, добио би се износ од 54.476 милиона динара који је за 27% већи у 2020. години у односу на 2019. годину.

**Учешће појединих врста хоризонталне државне помоћи
у укупно додељеној хоризонталној државној помоћи у Републици Србији 2018, 2019.
и 2020. године**

Табела 6.

Износи у милионима динара

Врста хоризонталне државне помоћи	2018. година		2019. година		2020. година	
	Износ	У%	Износ	У %	Износ	У %
Истраживање и развој	0,0	0,0	539,1	1,3	438	1,2
Обука	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Запошљавање	6.008	18,0	7.455,2	17,4	12.375	35,1
МСП	4,8	0,0	3,8	0,0	0,0	0,0
Заштита животне средине	9.854,8	29,6	17.293,2	40,4	19.223	54,5
Култура и информисање	2.897	8,7	2.958,2	7,0	2.334	6,6
Санација и реструктурирање	1.219,7	3,7	264,9	0,6	0,0	0,0
Остало	13.312,1	40,0	14.243,4	33,3	925,7	2,6
Укупно	33.296	100	42.758	100	35.296	100

Европска комисија препоручује земљама чланицама Европске уније да појачају напоре за смањење општег нивоа државне помоћи и да се додатно фокусирају на прелазак са подршке појединим предузећима, или секторима, на подстицање хоризонталних циљева, као што су запошљавање, регионални развој, заштита животне средине, обука, истраживање и развој. Значајно је истаћи да се у извештајном периоду за 2020. годину не појављује државна помоћ за санацију и реструктурирање привредних субјеката.

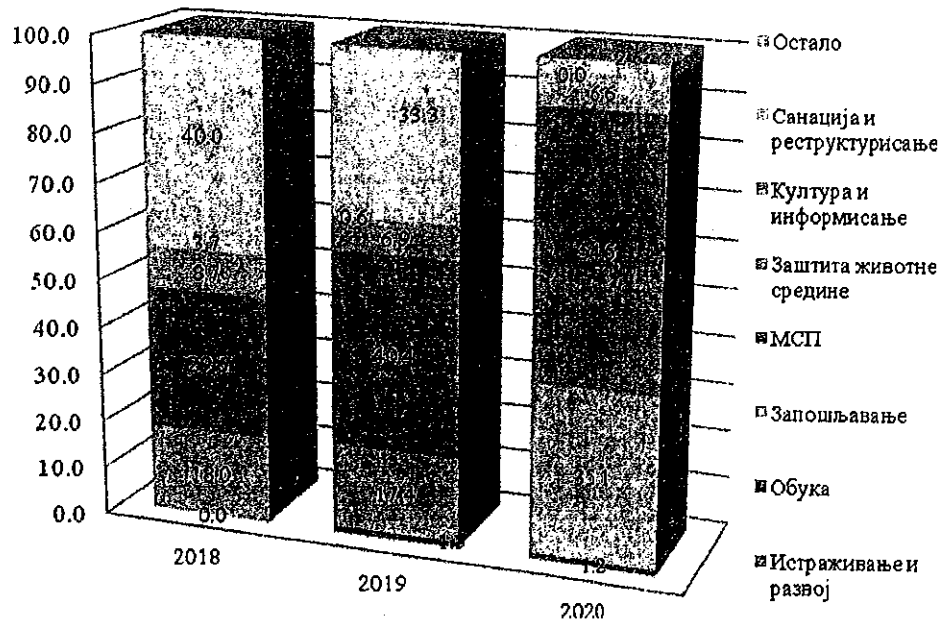
За правилну примену смерница Европске уније неопходно је уз хоризонталну државну помоћ обухватити и регионалну државну помоћ, посебно ако се има у виду да се Република Србија, према члану 73. став 7. тачка (а) ССП-а сматра неразвијеним подручјем. Узимајући у обзир наведено објашњење, укупна вредност наведених помоћи за 2020. године износи 59.425 милиона динара. С обзиром да се у извештајном периоду за 2020. годину не појављује државна помоћ за санацију и реструктурирање закључује се да је процентуално гледано износ додељених помоћи (хоризонталне и регионалне) у

100% износу опредељен за подстицање циљева које је Европска комисија препоручила и означила као битне за развој.

Структура хоризонталне државне помоћи 2018-2020. година

График 4.

Структура хоризонталне државне помоћи

Хоризонтална државна помоћ према инструментима доделе 2020. године

Табела 7.
Износи у милионима динара

Врста хоризонталне државне помоћи	Субвенција	У %	Порески подстицаји	У %	Повољни кредити	У %	Остало	У %	Укупно
Истраживање и развој	438	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	438
Обука	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Запошљавање	0,0	0,0	12.375	35,1	0,0	0,0	0,0	0,0	12.375
МСП	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Заштита животне средине	2.600	7,4	0,0	0,0	0,0	0,0	16.623	47,1	19.223
Култура и информисање	2.334	6,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2.334
Санација и реструктурирање	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Остало	388,2	1,1	537,5	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	925,7
Укупно	5.761	16,3	12.912,5	36,6	0,0	0,0	16.623	47,1	35.296

Хоризонтална државна помоћ је у 2020. години додељивана путем субвенција у процентуалном износу од 16,3%, док се путем пореских подстицаја додељивала у процентуалном износу од 36,6%. Међутим, путем инструмента дефинисаног као „остало“ хоризонтална државна помоћ је додељена у износу од 47,1%, а највише због тога што се у оквиру ове категорије налазе *feed-in* тарифе за заштиту животне средине.

3.3. Секторска државна помоћ

Секторска државна помоћ у Републици Србији 2018, 2019. и 2020. године

Табела 8.
Износи у милионима динара

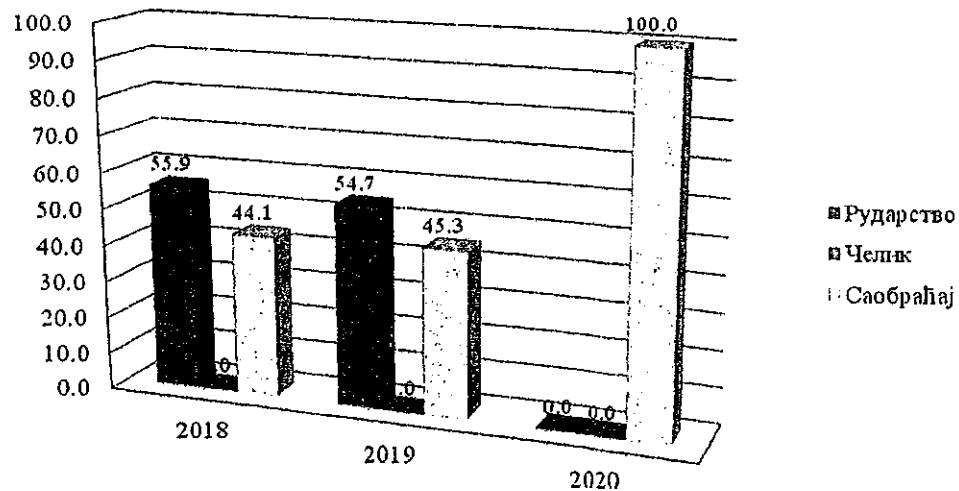
Сектор	2018. год	2019. год	2020. год	Индекс 20/18	Индекс 20/19
Рударство	4.942	4.785	0,0	-	-
Саобраћај	3.894	3.960	3.900	100	98
Челик	0,0	0,0	0,0	-	-
Укупно	8.836	8.745	3.900	44	45

Апсолутни износ додељене секторске државне помоћи у 2020. години је мањи него у претходне две извештајне године¹⁴. Извештај за 2020. годину обухвата секторе који су и у европској регулативи означени као специфични (рударство, саобраћај и челик).

Структура секторске државне помоћи у Републици Србији 2018, 2019. и 2020. године

График 5.

Структура секторске државне помоћи

Додељена државна помоћ у сектору саобраћаја је у апсолутном износу у 2020. години на приближно истом нивоу као у и 2019. години. Државна помоћ наведеном сектору 2020.

¹⁴ Примењено је правило из члана 2. став 1. тачка 1) Уредбе о правилима за доделу државне помоћи чиме је изузет износ средстава додељен за ЈП ПЕУ Ресавица

године износи 100% укупне секторске државне помоћи и односи се на „Акционарско друштво за железнички превоз путника “Србија Воз Београд“ - Савски Венац, коме је поверено извршавање услуге од општег економског интереса – превоз путника.

3.4. Регионална државна помоћ

Регионална државна помоћ се додељује ради подстицања развоја мање развијених, односно неразвијених региона и усмерена је на ублажавање структурних проблема и неравномерности у развоју. Ова категорија државне помоћи подразумева мере које подстичу економску активност да би се смањиле економске, природне, социјалне, демографске и друге разлике у мање развијеним регионима.

Регионална државна помоћ у Републици Србији 2018, 2019. и 2020. године

Табела 9.

Износи у милионима динара

Показатељ	2018. год	2019. год	2020. год	Индекс 20/18	Индекс 20/19
Државна помоћ (без пољопривреде)	69.220	76.740	230.792	333	301
Регионална државна помоћ	27.088	25.238	24.129	89	96
% учешћа регионалне државне помоћи	39,1	32,9	10,5	-	-

Регионална државна помоћ у укупно додељеној државној помоћи 2020. године из које је искључена пољопривреда учествује са 10,5% и износи 24.129 милиона динара, што у односу на претходне две извештајне године представља смањење. Овако посматрана регионална државна помоћ је 2019. године износила 25.238 милиона са учешћем од 32,9%, док је у 2018. години износила 27.088 милион динара, са учешћем од 39,1%. Такође, ова помоћ је додељивана путем следећих инструмената доделе државне помоћи: субвенције – 7.838 милиона динара, порески подстицаји – 15.500 милиона динара, кредити по повољнијим условима додељивани преко Фонда за развој Републике Србије 377,2 милиона динара, остало – 414 милиона динара. Под инструментом „остало“ подразумева се додела грађевинског земљишта у јавној својини са умањеном накнадом или без накнаде која се плаћа за отуђење грађевинског земљишта, закуп пословног простора у јавној својини који се даје без или са умањеном накнадом у виду закупа и сл.

3.5. Државна помоћ у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса

Како је већ наведено, у извештају један део државне помоћи који се раније исказивао у оквиру хоризонталне државне помоћи и то под категоријом „остало“ је у овом извештају сврстан под нову категорију чиме је дошло до умањења износа хоризонталне државне помоћи. Износ ове помоћи је апсолутном износу у току 2020. године износио 19.180 милиона динара, док учешће у укупној државној помоћи износи 7,0%. Ова помоћ је додељивана са локалног и републичког нивоа. Износ у великој мери чине средства намењена јавним медијским сервисима и другим великим републичким предузећима. Ова врста државне помоћи је додељивана путем субвенција.

3.6. COVID-19 мере државне помоћи

COVID-19 мере државне помоћи настале су као одговор Европске уније на озбиљну јавно-здравствену кризу изазвану заразном болести COVID-19 која је једнако погодила друштво и привреду због чега је била неопходна правовремена реакција како би се ублажиле последице. У том смислу, креиране су мере којима се отклањају поремећаји у привреди проузроковани епидемијом заразне болести COVID-19, а односе се на штетне последице, озбиљни поремећаје у привреди и мере државне помоћи кроз докапитализацију учесника на тржишту. У уводном делу је дат преглед прописа које је Република Србија донела у току 2020. године. У складу са својим законским овлашћењима Комисија је, најпре, 17. марта 2020. године, донела Обавештење о примени правила за доделу државне помоћи у вези са новонасталим околностима - COVID-19¹⁵ које, на ближи начин описује примену члана 5. Закона о контроли државне помоћи. Поред тога Комисија је дала предлог уредби, у складу са Привременим оквиром за мере државне помоћи у сврху подршке привреди с обзиром на тренутну пандемију COVID – 19 (Communication from the Commission temporary framework for state aid measures to support the economy in the current COVID-19 outbreak) који је Европска комисија донела 9. марта 2020. године и допунила 3. априла 2020. године.

Овим је омогућено да се у овом извештају за 2020. годину уведе нова врста/категорија државне помоћи. У складу са тим у 2020. години је у апсолутном износу додељено 148.287 милиона динара и то путем следећих инструмената доделе државне помоћи: субвенција – 146.643 милиона динара, повољних кредита – 174,4 милиона динара, остало – 1.470 милиона динара.

¹⁵ <http://www.kkdp.gov.rs/doc/obavestenje-drzavna-pomoc-180320.pdf>

4. ИНСТРУМЕНТИ ДОДЕЛЕ ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ

Доделом државне помоћи корисник стиче повољнији положај на тржишту у односу на конкуренте. Она се додељује из јавних средстава и зависно од инструмената доделе, може представљати сваки стварни или потенцијални јавни расход или умањено остварење јавног прихода (члан 3. став 1. Закона).

Државна помоћ у Републици Србији је 2020. године додељивана путем следећих инструмената:

- субвенција;
- пореских подстицаја (порески кредит, престанак пореског дуга, отпис пореза);
- зајмова – повољних кредита и
- осталих инструмената (продаја непокретности у јавној својини без накнаде или по цени нижој од тржишне, ослобађање од плаћања такси, *feed-in* тарифама).

Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији 2018, 2019. и 2020. године према инструментима доделе (укључујући и сектор пољопривреде)

Табела 10.
Износи у милионима динара

Инструмент доделе	2018. год.	У	2019. год.	У	2020. год.	У	Индекси	
		%		%		%	20/18	20/19
Субвенције	67.307	69,6	61.293,2	55,4	225.213	82,6	-	-
Порески подстицаји	26.685	27,6	24.592,2	22,2	28.412	10,4	107	116
Повољни кредити	1.174	1,2	1.871	1,7	552	0,2	47	30
Гаранције	1.219	1,3	264,9	0,2	0,0	0,0	-	-
Остало	332	0,3	22.703	20,5	18.506	6,8	-	82
Укупно	96.717	100	110.724	100	272.683	100	282	246

Структура инструмената доделе државне помоћи у Републици Србији 2018, 2019. и 2020. године

График 6.

Путем субвенција у 2020. години је додељено 82,6% укупно додељене државне помоћи, док је путем пореских подстицаја укупно додељено 10,4% државне помоћи. Износ нето државне помоћи по основу одобрених повољних кредита 2020. године је био 552 милион динара, а 2019. године нето државна помоћ по основу одобрених повољних кредита износила је 1.871 милиона динара.

4.1. Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији 2020. године према инструментима доделе

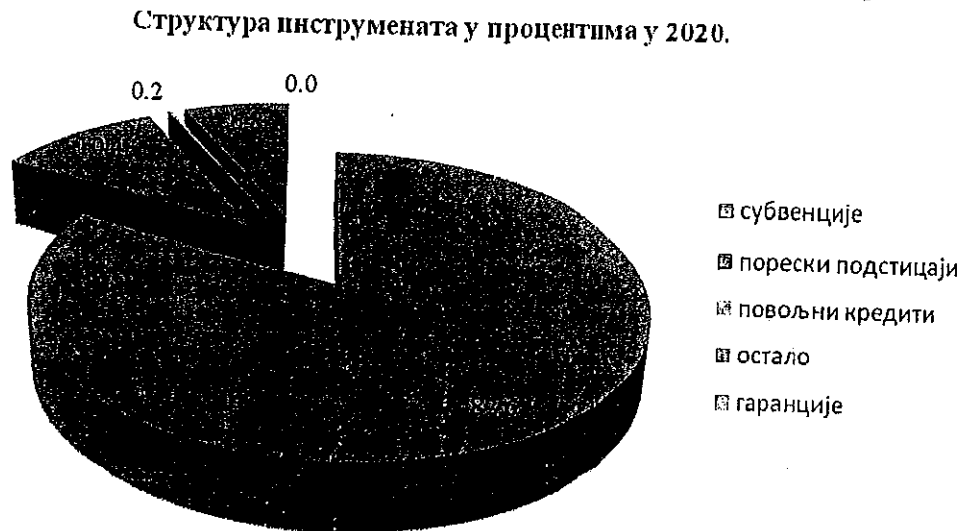
У 2020. години субвенције остају инструмент којим се током 2020. године највише реализовала додела државне помоћи. Хоризонтални и регионални циљеви се финансирају директним инструментима (субвенције) и индиректним инструментима (порески подстицаји) доделе државне помоћи.

Табела 11.
Износи у милионима динара

Редни број	Категорија	ИНСТРУМЕНТИ ДОДЕЛЕ ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ					
		Субвенције	Порески подстицаји	Повољни кредити	Остало	Гаранције	Укупно
A	Пољопривреда	41.891	0,0	0,0	0,0	0,0	41.891
B (0+II+III+IV)	Индустрија и услуге	36.679	28.412	377,2	17.037	0,0	82.505
I	Хоризонтална државна помоћ	5.761	12.912	0,0	16.623	0,0	35.296
1	Истраживање и развој	438	0,0	0,0	0,0	0,0	438
2	Обука	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3	Запошљавање	0,0	12.375	0,0	0,0	0,0	12.375
4	МСП	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5	Заштита животне средине	2.600	0,0	0,0	16.623	0,0	19.223
6	Култура и информисање	2.334	0,0	0,0	0,0	0,0	2.334
7	Санација и реструктурирање	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8	Остало	388,2	537,5	0,0	0,0	0,0	925,7
II	УОЕИ	19.180	0,0	0,0	0,0	0,0	19.180
III	Секторска државна помоћ	3.900	0,0	0,0	0,0	0,0	3.900
1	Рударство	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2	Саобраћај	3.900	0,0	0,0	0,0	0,0	3.900
3	Челик	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
IV	Регионална инвестициона државна помоћ	7.838	15.500	377,2	414	0,0	24.129
B	COVID - 19 мере	146.643	0,0	174,4	1.470	0,0	148.287
Укупно (A+B+B)		225.213	28.412	552	18.506	0,0	272.683

Структура инструмената доделе државне помоћи у Републици
Србији 2020. године (са пољопривредом)

График 7.

4.1.1. Субвенције

Субвенције су и у 2020. години остале најзаступљенији инструмент доделе државне помоћи са учешћем од 82,6% у укупно додељеној државној помоћи. Субвенције износе 225.213 милиона динара у којем је највећи удео има износ од 146.643 милиона динара намењен мерама подршке привреди у отежаним условима пословања узрокованих епидемијом болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2. Остатак износа од 78.570 милиона динара је распоређен на пољопривредни сектор и индустрију и услуге.

4.1.2. Порески подстицаји

Порески подстицаји у 2020. години као инструмент доделе државне помоћи су износили укупно 28.412 милиона динара. У укупном износу као инструмент доделе државне помоћи учествују са 10,4%. За потребе овог извештаја, термин „порески подстицаји“ обухвата: пореске подстицаје одобрене на основу закона којим се уређује порезу на добит правних лица, пореске подстицаје одобрене на основу закона којим се уређује порез на доходак грађана и пореске подстицаје одобрене на основу закона којим се уређују доприноси за обавезно социјално осигурање.

4.1.3. Повољни кредити

Државна помоћи по основу одобрених повољних кредита 2020. године износи 552 милиона динара, односно заступљена је са 0,2% у укупно додељеној државној помоћи,

што представља значајно умањење. Тако у односу на 2019. годину умањење износи 70%, а у односу на 2018. износи 53%. Износ државне помоћи садржан у повољним кредитима (под условима повољнијим од услова на банкарском тржишту капитала) представља позитивни ефекат повољније каматне стопе по којима су кредити одобравани, у односу на референтну каматну стопу, која је објављена на сајту Комисије <http://www.kkdp.gov.rs>.

4.1.4. Остало

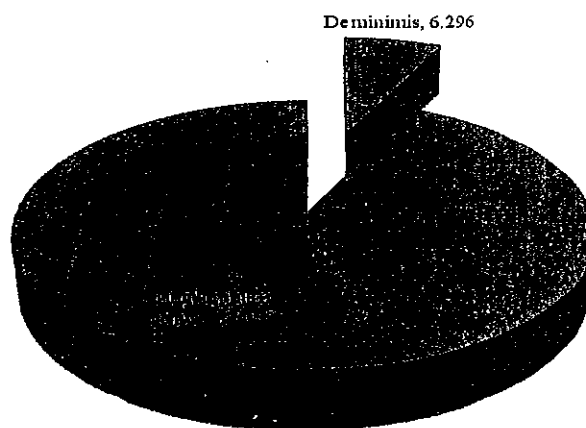
Остали инструменти доделе државне помоћи чине 6,8% укупно додељене државне помоћи, док је апсолутни износ 18.506 милиона динара. Остали инструменти обухватају продају непокретности у јавној својини без накнаде или по цени нижој од тржишне, ослобађање од плаћања локалних такси, *feed-in* тарифе и сл.

5. ПОМОЋ МАЛЕ ВРЕДНОСТИ (*de minimis* помоћ)

Члан 8. Закона о контроли државне помоћи („Службени гласник РС“, број 73/19) дефинише помоћ мале вредности (*de minimis* помоћ) као помоћ која нема значајан утицај на нарушавање конкуренције на тржишту и на трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније. *De minimis* помоћ се не пријављује Комисији, већ одлуку о оправданости доделе доноси давалац *de minimis* помоћи, који обавештава Комисију о додељеној *de minimis* помоћи.

Однос помоћи мале вредности и државне помоћи додељене за индустрију и услуге 2020. године

График 8.

De minimis помоћ прати се одвојено од осталих државних помоћи и није приказана у укупном износу додељене државне помоћи. *De minimis* помоћ се може доделити за било коју намену, осим за набавку друмских теретних возила учесницима на тржишту који обављају услуге превоза терета, подстицање извоза, односно за успостављање и функционисање дистрибутивне мреже или за друге текуће расходе повезане са извозном делатношћу, давање предности домаћим производима у односу на увозне производе.

Наиме, *de minimis* помоћ може да се додели појединачном учеснику на тржишту у висини до 23.000.000,00 динара, а у сектору друмског саобраћаја у висини до 11.500.000,00 динара, под условим да се средства неће користити за куповину возила за обављање делатности друмског превоза терета, у било ком периоду у току три узастопне фискалне године.

Додељена помоћ мале вредности 2020. године је износила 6.296 милиона динара, од чега је 5.215 милиона динара додељено са републичког нивоа, 251 милиона динара додељено је са покрајинског нивоа, а 830 милиона динара је додељено са нивоа јединица локалне

самоуправе. У односу на 2019. годину када је *de minimis* помоћ износила 7.348 милиона динара, додељена *de minimis* помоћ у 2020. години бележи умањење за 14%. Ова врста помоћи се највише додељује путем субвенција, с тим да се јављају и царинске олакшице као инструмент доделе које у 2020. години износе 39.318.847,30 динара. Измене закона којима се уређује област јавног информисања омогућиле су да се суфинансирање одређених пројеката јавног информисања подведе под ову врсту помоћи. Наиме, изменама прописа пројектно суфинансирање јавног информисања је окарактерисано као *de minimis* помоћ која се може додељивати са свих нивоа власти. Поред тога, Министарство привреде је кроз различите програме подстицаја доделило *de minimis* помоћ за развој малих и средњих привредних субјеката и предузетника. Такође, је значајни износ ове помоћи намењен истраживању, иновацијама и развоју кроз различите програме Владе, као помоћи додељене у ванредним околностима проузрокованим епидемијом заразне болести COVID-19.

6. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Република Србија сачињава годишње извештаје о додељеној државној помоћи почев од извештаја за 2003. и 2004. годину, а први извештај који је сачињен на основу усвојене законске регулативе је Извештај о додељеној државној помоћи за 2010. годину.

На основу досадашње праксе, може се закључити да је свест давалаца државне помоћи о потреби поштовања правила о пријављивању државне помоћи знатно побољшана, имајући у виду да је Комисија првенствено доносила решења у поступку претходне контроле о утврђивању постојања и оцени усклађености пријављене државне помоћи.

Постојање дугогодишњих шема државе помоћи је предуслов за системско сагледавање и контролу државне помоћи.

Додела државне помоћи за реализацију хоризонталних циљева у 2020. години наставља започети балансиран тренд у претходним извештајним периодима. Износи који се додељују за ову врсту циљева су прилично уједначени и константни. Наведено је у складу са препоруком коју је Европска комисија дала земљама чланицама Европске уније да појачају напоре за смањење општег нивоа државне помоћи и да се додатно фокусирају на прелазак са подршке појединим предузећима или секторима на подстицање хоризонталних циљева, као што су запошљавање, регионални развој, заштита животне средине, обука, истраживање и развој. Тако је у 2020. години износ средстава одређен за остварење циљева везаних за запошљавање увећан за 66% у односу на 2019. годину, док је то увећање износило 106% у односу на 2018. годину. Средства која се издвајају за запошљавање имају тренд раста из године у годину. У оквиру хоризонталних циљева су и средства издвојена за заштиту животне средине забележила раст у 2020. години у односу на 2019. и 2018. годину и то за 11%, односно 95%. Даље, за циљеве који се тичу регионалног развоја у 2020. години издвојен је износ од 24.129 милиона динара који је незнатно мањи у односу на претходне две извештајне године, за 4%, односно 11%. Требало би истаћи да се у 2020. години први пут не исказује државна помоћ за санацију и реструктурирање и да је таква помоћ у претходним извештајним периодима бележила константан пад. На крају, уважавајући препоруке Европске комисије у Републици Србији напредовало је смањивање државне помоћи и у оквиру секторске државне помоћи, намењене секторима челика, угља и саобраћаја с тим што је потребно нагласити да је додела државне помоћи у сектору саобраћаја прилично изједначена посматрајући период 2018. – 2020. година.

У овом извештају се јављају две нове извештајне категорије државне помоћи које се односе на државну помоћ додељену у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса и државне помоћи у виду COVID-19 мера.

Чланом 6. Закона о контроли државне помоћи дефинисане су мере које се не односе на државну помоћ, између осталог и када накнада за обављање услуге од општег економског интереса не представља државну помоћ. Наиме, ова накнада не представља државну помоћ ако испуњава следеће услове: 1) одговарајућим актом (законом, одлуком, уговором и сл.) учеснику на тржишту је поверена обавеза обављања одређене услуге од општег економског интереса, уз јасно дефинисан обим и садржај те услуге; 2) параметри на основу којих се израчунава висина накнаде утврђени су унапред на објективан и транспарентан начин; 3) висина накнаде не премашује износ неопходан за покривање свих или дела трошкова који су настали при извршењу обавезе обављања услуге од општег економског интереса, узимајући у обзир релевантне приходе који су остварени обављањем те услуге и разумну добит; 4) ако је учесник на тржишту коме је поверена обавеза обављања одређене услуге од општег економског интереса изабран у конкурентном поступку јавног надметања чиме се постиже одређивање најадекватније накнаде за обављање те услуге, или ако учесник на тржишту није изабран у конкурентном поступку јавног надметања, накнада је одређена на основу анализе трошкова (узимајући у обзир и приход и разумну добит) које би приликом обављања одређене услуге од општег економског интереса имао типични учесник на тржишту којим се добро управља, који располаже потребним средствима и остварује позитивне финансијске резултате пословања. Дакле, за састављање извештаја о додељеној државној помоћи достављају се подаци за оне учеснике на тржишту који не испуњавају ове услове. Апсолутни износ ове помоћи у току 2020. године је 19.180 милиона динара, док учешће у укупној државној помоћи износи 7,0%. Даваоци ове врсте помоћи су јединице локалне самоуправе и републички органи и органи државне управе. Износ у великој мери чине средства намењена јавним медијским сервисима и другим великим републичким предузећима. Инструмент доделе ове помоћи су субвенције.

Поред наведеног значајна је нова извештајна категорија која се односи на мере државне помоћи које су предузете ради отклањања штете и поремећаја у привреди проузрокованих епидемијом заразне болести COVID-19. У вези са тим, већ је извесно да ће извештај за 2021. годину садржати ову категорију с обзиром да су мере донете у 2020. години продужене и на 2021. годину. Од изузетне важности је било да се успоставе мере државне помоћи које ће утицати на нормализацију поремећаја привредних токова који су настали као последице ванредне ситуације. Поремећаји су утицали како на ремећење ланца снабдевања, тако и на улагања али и на производњу уопште. Међутим, нису само производни сектори осетили различите негативне утицаје већ су их осетили и предузећа у сектору туризма и саобраћаја. Негативан утицај се кретао од претрпљених штета, поремећаја у пословању и на крају смањене ликвидности учесника на тржишту. Мере су креиране како би помогле целокупној привреди и свим учесницима на тржишту. Дакле подаци упућују на то да је за ове мере у току 2020. године издвојено 148.287 милиона динара, те да су спровођене на локалном и републичком нивоу и то путем следећих инструмената доделе државне помоћи: субвенција – 146.643 милиона динара; кредита – 174,4 милиона динара; остало – 1.470 милиона динара.

Извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији 2020. године, састављен је и израђен на основу прилога које су доставили даваоци државне помоћи. За тачност, веродостојност, истинитост и потпуност података наведених у достављеним прилозима одговоран је давалац државне помоћи.

ЗАМЕНИК ПРЕДСЕДНИКА
КОМИСИЈЕ
Јована Благојевић

